JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A°. 1860. **Zaturdag, 1 December.** **N°. 96.**

Hoofd-Bureau. Te *Batavia* bij H. M. VAN DORP; te *Samarang* bij DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaija* bij LE ROY & Co., te *Pasaroean* bij WEIJERMANS & Co., te *Cheribon* bij BLOK & Co. en A. A. RUZETTE; te *Tagal* bij Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT; te *Madioen* bij G. A. HOGENRAAD; te *Padang* bij H. R. VAN WIJK, Rzn.; te *Amboina* bij A. HARMSEN; te *Makassar* bij W. EEKHOUT & Co. en voor *Nederland* bij J. NOORDENDORP Pijpenmarkt te Amsterdam.

Prijs per half jaar voor *Batavia* .... *f* 12,50.
» » » » » *Java* .... » 15,—.
» » » » » *Buitenbezittingen* .... » 17,50.
» » » » » *Nederland*. .... » 22,50.
De betaling geschiedt vooruit.—Brieven franco.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, voor posttijd.

De prijs der Advertentiën is 50 cents voor de Vijf woorden.
Bij eerste of meerdere herhaling 25 » » » » »
Behalve het Zegel voor den Lande

Bij deze Courant behooren twee **BIJVOEGSELS.**

ADVERTENTIEN.

Getrouwd:

H. JACOBS
met
W. S. SALOMONS

BATAVIA, 1 December 1860.
Eenige kennisgave aan familiën. (3835)

Voorspoedig bevallen van een' ZOON, *L. Dankmeijer*, geboren *Dinger*.
SAMARANG, 23 November 1860. (3842)

Voorspoedig bevallen van eenen ZOON, *M. J. Pahud, van Es.*
TJANDJOER, 29 *November* 1860. (3840)
Eenige kennisgave.

Bevallen van eene DOCHTER, vrouwe *A. M. C. Schussen, Koch.*
BATAVIA 29 November 1860. (3803)

Heden overleed tot mijne innige droefheid mijne geliefde Dochter, *Belia, Frederika*, in den jeugdigen ouderdom van 13 jaren.

M. C. BLETTERMAN,
Wed. *Loman.*

BATAVIA, 23 November 1860.
Eenige Kennisgave. (3775)

Heden overleed onze geliefde Broeder, *Frederik, Hendrik, Rinia, Gonggrijp*, oud 23 jaren.

J. R. P. F. GONGGRIJP,
G. P. H. H. GONGGRIJP.

BATAVIA, den 28sten November 1860. (3816)

Op den 24sten October 1860 overleed te *Koepang*, mijn geliefde echtgenoot *Jacobus, Marcus, Tielman*, in den ouderdom van 42 jaar, mij nalatende zes nog jeugdige kinderen.

J. TIELMAN,
geb. Kraai.

(3841)

HOUT-VENDUTIE

op Woensdag, den 5den December,
op het Heemradenplein,
DOOR
CASSALETTE & C°.,
VAN
Balken & Ribben.
(3784)

De ondergeteekenden zullen op den 5en December aanstaande publiek verkoopen:

Een perceel op kampong Constapel verponding No. 4637
Een dito 〃 Amanus gracht. . . . . 〃 7626
Een dito 〃 〃 dito . . . . . 〃 1713
Een tiende gedeelte in het perceel. . . No. 2789
zijnde een stuk tuinland gelegen te Ankee.
Voorts:
Een vierde gedeelte van het Ned. Ind. Barkschip Bau al hair.

(3789) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

Op Woensdag den 5 Dec. e. k.,

zullen de Ondergeteekenden in Vendutie zonder reserve verkoopen:

EEN FACTUUR

JAPANSCHE GOEDEREN,

bestaande uit:

Prachtige Bronzen VAZEN. } Groot soort.
Id. Porseleinen Id.

ZIJDE voor DAMES KLEEDJES, (waaronder bruine en paarlkleur).
Id. Id. HEEREN JASSEN.
MOMPA, (Molton) Witte, Blaauwe en Groene
COTTONETS, in diverse kleuren.
Mandjes, Stroodoozen, enz., eenig Lakwerk, waarbij 1 fraaije ronde Tafel.

Alsmede eene partij

FRAAI PARIJSCH SPEELGOED,

als:

Wagentjes, Zweepen, Karwatsen, Geweren, Sabels, Poppen, Keukens, Serviesjes van porselein en blik, Speelgoed van hout en gomelastiek in doosjes, etc.

Porseleinen ETAGÈRE-VOORWERPEN, aangekleede POPPEN van 2 en 3 voet, KINDER-TOILETJES en KINDER-BUREAUX, enz., enz. Een en ander zeer geschikt voor ***St. Nicolaas geschenken.***

(3788) Gebrs. ROSELJE & Co.

Op de Vendutie

van Woensdag 5 December a. s.

zullen de ondergeteekenden mede verkoopen:

50 vs. pas aangebragte **Grasboter,**
10 kistjes **puike Rijnwijn,**
5 Etuis **Messen** met **Zilveren** heften,
20 rollen **Gaas** voor **Dameskleeden,**
30 dozijn witte en gekleurde Overhemden.
30 Orleans Jassen.
Eene partij Stereoscopen.
Lijnwaden, Kramerijen, fijn wit katoen in stukken van 50 El, **vrouwenkousen, sokken, lederen Reiszakken,** enz.

(3781) Gebrs. ROSELJE & Co.

GEBRS: ROSELJE & CO.

zullen op hunne VENDUTIE van Woensdag 5 dezer ook verkoopen:

Een partijtje VOORWERPEN van **Sydrolyth,** bestaande uit: Gendies, Bloempotten, Bloemvazen, Porte-Cigares, etc.

alsmede:

Een zestal **GRAVURES in vergulde lijsten.** (Fraaije Sujetten.)

(3836)

VENDUTIE

Donderdag, 6 December 1860,
voor het Commissiehuis van
VAN SLOOTEN, MORGAN & C°.,
van

Diverse Lijnwaden,

Vruchten op water,
IJzerwerken, Goeniezakken.

Voorts nog:

G & C / L J / B	**10 Balen ieder 250 Goeniezakken.**
G & C / J	**7 dito dito 150 dito.**
G & C / L	**11 Pakken Touwwerk.**
G & C / T	**21 dito garens.**

ex AMELIA min of meer door zeewater beschadigd en

Een HUIS en ERF in Kampong Constapel, verponding No. 4637.
1/10 AANDEEL in een stuk tuinland, gelegen op Angkee, verponding No. 2789.
Een HUIS en ERF op de Ausanus-gracht (Zuid) Verponding No. 7626.
Een dito dito dito dito Verp. No. 1713.
1/4 gedeelte van het Ned-Ind. schip BAUALGAIR.
en
2 Opstallen met pannen gedekt staande op ***Angkee.***

(3814)

VENDUTIE

op Vrijdag 7 December,

voor het Commissiehuis van

Gebrs. VEIT,

passar Senen,

van **Wagens, Bendies, Tuigen, Paarden, Meubelen, Zijde** voor Japonnen en Jassen, Heeren **Hemden, Tafel** en **Servetgoed, enz, enz.**

(3812)

Op de Vendutie

van Vrijdag bij Gebrs. Veit

zullen ook worden verkocht:

Een span Zwarte macassaren met 4 witte pooten ieder ruim 4 vt. hoog.
Een span Zwarte schekken,
Een 〃 Bruine do. ook ruim 4 vt. hoog ieder,
Een 〃 do. witte Staarten

Allen voor goed en goedgedresseerd, op Donderdag te voren te bezigtigen.

Voorts een weinig gebruikte **Vis-à-Vis** laatste model, en een **do. Eng. tuig** met pleet gemonteerd.

(3813)

VENDUTIE

op Vrijdag, den 7den December 1860,

voor het Commissiehuis van

Cassalette & Co.,

van de door tijdgebrek op de Vendutie van den 23sten, *overkochte fransche Goederen, als:*

MODE-ARTIKELEN,

Bloemen, Coiffures, Dames- en Kinderhoeden, Crinolines, Parasols, geborduurde Zakdoeken, Mantilles, witte en gekleurde Flanel, etc.

Verder:

2 kisten Wagenbekleedsel,
2 „ à 24 dz. verlakt Leder,
1 „ Kapleder,
10 „ Schilderijen geheel nieuwe Sujetten

en

Porceleinen Eetserviezen,

wit en met vergulde Randen,

2 kisten Likeurkeldertjes, Odeurkistjes, Cassettes, Nécessaires, etc.
2 „ Toiletspiegels,
2 „ Fijne Parfumerien van de Société Hygiénique en Piver,
3 „ Moderateur Hang- en Tafellampen,
1 „ Zweepen en Karwatsen,
2 „ Cigaretten, Alcatieves en Voetenkussens,
1 „ Pendules,
2 „ fraaij Pleetwerk, als: Theeserviezen, Olie- en Azijnstellen, Flesschenbakjes, Karken, Lepels en Vorken, etc.

benevens:

de volgende **puike Dranken & Provisiën,**

als:

50 Oxh. Bordeaux Wijn.
125 kn. à 4 dz. Chateaux Margaux.
85 „ „ 4 „ St. Estèphe.
24 [illegible] Id.
20 „ „ 4 dz. Brane mouton, met glazen stoppen.
45 „ „ 4 „ Id.
26 „ 24/2 fl. Id.
50 „ „ 1 dz. Haut-sauterne.
20 „ „ 24/2 fl. Id.
20 „ „ 1 dz. Haut-Barsac.
15 „ „ 1 „ Granes.
22 „ „ 1 „ Malaga.
20 „ „ 1 „ Bourgogne.
50 „ „ 1 „ Champagne in heele en halve flesschen.
100 „ „ 1 „ [illegible], 1ste kwaliteit.
270 „ „ 1 „ Cognac.
10 „ Absinthe.
10 „ Kirschwasser.
20 „ Maraschine.
19 vaatjes Azijn.
25 kn. Vruchten op Water.
20 „ Gelées assortis.
25 „ Zuren.
10 „ Bonbons en Suikerwerk.
25 „ Sirops assortis.
10 „ Diverse conserves.

Verder:

1 fraaij en solide bewerkte **HANDWAGEN**,

en

MEUBELS, bruin lederen bekleedsel,
KNAPEN, met Marmeren bladen,

en

300 onzen **QUININE**,

benevens

420 Tobben **STAAL**, min of meer door zeewater beschadigd, aangebragt per *Amalia Anna*, en IJzeren TUINBANKEN, KAPSTOKKEN, PARAPLUIESTANDAARS, TUINTAFELS, enz.,

en

G. S. W. v. C. 1/40. 40 kn. **BIER**.

Alles daags te voren te bezigtigen. (3838)

In den loop der maand December,

zal door den Boekhandelaar

H. M. VAN DORP,

worden verkocht:

EENE BELANGRIJKE VERZAMELING

Hollandsche en Fransche

REGTSGELEERDE BOEKEN,

afkomstig van de Bibliotheek van den Hoog Edel Gestr. Heer **Mr. C. Hultman.**

ALSMEDE:

Andere werken van Wetenschap en smaak en eene keurige collectie

GEKLEURDE EN ZWARTE

LITHOGRAPHIEN,

Photographien, Stereoscoop-platen, etc., etc. (3811)

Per Baltimore ontvangen:

PUIKE GRASBOTER,

Groenlak.

(3824) VAN WALCHREN VAN DORP.

Pas ontvangen en ontpakt:

Een uitmuntende

PIANINO,

uit de FABRIEK van ***F. Berden & Co.* te Brussel,**

welluidend van toon en voor het klimaat vervaardigd.

Bij

(3774) GEBRS. BEIJNON.

Bij de ondergeteekenden is weder verkrijgbaar:

Het alhier gunstig bekende

VERZILVERD

PLEETWERK,

dat van Zilver niet te onderscheiden is.

Al de ARTIKELEN dragen dan ook een keur, aangevende de aangebragte hoeveelheid ZILVER.

De ondervolgende **Artikelen** verdienen vooral vermelding wegens derzelver sierlijke bewerking, waardoor ze voor Cadeaux zeer geschikt zijn.

Ovale bladen van 26 en 28 dm.
Theeserviesen
Inktkokers (*Groot soort*)
Likeur-Zuur-en Olie en azijnstellen
Botervlootjes
Déjeuners-Stellen
Groente Schalen

(3787) GEBRS. ROSELJE & Co.

Gebroeders Beijnon,

Ontvingen:

Hollandsch ALE (van de Maatschappij de Hooiberg)

en

Haantjes-Bier.

van P. & S. RENDORP. (3775)

ROLPENS,

Worst in flesschen en Vaatjes, Zoutvleesch in Vaatjes.

(3823) VAN WALCHREN & VAN DORP.

REWOLVERS DE LE PAGE,

Système Le Faucheux.

avec cartouches à balle. Amorces à plombs pour **Carabines Système Flobert.**

(3806) L. PLATON & Cie.

De **TOKO** van den ondergeteekende zal met

St. Nikolaasavond

geopend zijn.

Heeren, Dames & Kinder-presenten zijn voorhanden.

(3837) E. RINCHON.

FRAAI KINDER SPEEL GOED

EN VERSCH ST. NICOLAAS GEBAK,

per pond verkrijgbaar.

De **Toko** zal den 5 en 6den tot des **avond 12 uur** geopend zijn.

(3825) TJO TJENG HIANG. (*Passer Baroe.*)

Ontvangen;

Een Factuur fraaije **Gouden en Zilveren**

HOROLOGIEN.

Bij

(3829) JOHN PRYCE & Co.

Ontvangen:

van Calcutta per schip **Amelia**,

VERSCHE GRAM.

(3822) A. BEDIER.

VERITABLE VIN DE MADERE

Qualité Supérieure en Caisses de 24/2 Bllee.

Chez

(3830) A. BEDIER.

TOKO ESMIOL,

Met laatstelijk aangekomen schepen ontvangen:

Diverse Hollandsche en Fransche

PROVISIEN,

Dranken en Siropen; te veel om in détail te vermelden.

(3832) VAN MAMEREN.

Engelsche Bendij- en Wagentuigen
do. Zadels met toebehooren.
Kroonlampen met 2, 3 en 4 lichten.
Hang- en Tafellampen.
Fraaije Fluweelen Tafelkleeden.

Bij

(3828) JOHN PRYCE & CO.

Bij de ondergeteekenden ontvangen:

Kroon Lampen,

van **Messenger** 2, 3 en 4 lichten,

Engelsche Wagen en Bendie Tuigen

met pleet gemonteerd.

Zadels, IJzeren ledikanten, echt Wit Damast, Tricot, Linnen Drill, Hemden

REVOLVER PISTOLEN,

Port, Madera, Tenerif en Sherry

op fust en afgetapt

ALLSOPPS EN JEFFREYS PALE ALE

Haantjes Bier,

CHAMPAGNE,

LEA EN PERRINS WORCESTERSHIRE SAUS

(3834) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

ST. NICOLAAS.

Bij de ondergeteekenden verkrijgbaar:

Een uitgezochte assortiment **Bonbons a la liqueur**, enz. Alle soorten letters van **Suiker**, **St. Nicolaas gebak**, waaronder ook groote **Vrijers** en **Vrijsters**. **Boterletters** en bestelling alle **letters**.

Verder: fraaije **Bonbonnièrères**, **Kinderspeelgoed** en eenige artikels voor **Cadeaux**.

Op de avonden van den 5 en 6 zal men allerhande **Ververschingen** kunnen bekomen verschillende soorten **IJs**.

(3817) LEROUX & CO.

W. J. OLLAND,

Horologiemaker, Noordwijk,

heeft op nieuw ontvangen:

Een assortiment Gouden en Zilveren

HOROLOGIEN,

waaronder een GOUDEN ZAK-CHRONOMETER naar alle de noodige vereischten geconstrueerd.

Benevens:

Gouden Dames-Horologien, Medaillons, Garnituren en Armbanden.

(3820)

TOKO ESMIOL

St. Nikolaasfeest.

Ontpakt:

velerlei fraai en ordinair **Kinderspeelgoed**, **Surprises, Millerions**, enz.

De achter Localen zullen 5 en 6 December 's avonds als naar gewoonte ingerigt zijn het nemen van alle soorten van ververschingen dranken, als: **banket, lettergebak**, diverse soorten van **IJs**, **Champagne frappé, etc.**

(3833) VAN MAMEREN.

Gevraagd

tegen voordeelige voorwaarden, een Geneesheer voor de terugreis naar HOLLAND. Adres letter C. bij den uitgever der Soerabaijasche Courant. (3843)

Gevraagd:

Scheepsgelegenheid voor eene *Familie* naar *Rembang*.

Adres:

(3844) Bureau *Java-Bode*.

[S]alle de Theâtre de Batavia.

Avec la permission de Mr. le Résident.

LUNDI, 3 Decembre 1860.

[G]RAND CONCERT,

Vocal et Instrumental,

donné par

Mr. et Mad^me. Guille,

[avec] le concours bienveillant de M.Mrs. les ARTISTES et AMATEURS de cette ville.

PROGRAMME.

Première Partie.

1. LES WILLIS (Légende Bretonne), Ouverture..................Mr. Guille.
2. THÈME VARIÉ pour Mlle. Sontag, *Rode*..................Mme. Guille.
3. DUO pour PIANO et VIOLONCELLE, sur des motifs de la *Somnambule*.......Mrs. Macaré et Calmer.
4. AIR DU PHILTRE (Charlatan Fontanarose), *Auber*.....Mr. Van Kinsbergen.
5. LA COQUETE, Valse de Concert...Mr. Guille.

Seconde Partie.

1. FANTAISIE pour ORCHESTRE...Mr. Guille.
2. SCÈNE et DUO DES HUGUENOTS, *Meyerbeer*, Mme Guille et Mr. Van Kinsbergen.
3. CONCERTO pour PIANO, (Avec accompagnement d'Orchestre), *F. Mendelssohn Bartholdy*...Mr. Rijckmans.
4. COUPLETS DE GALATHÉE, (Ah! verse encore!), *Massé*.......Mme Guille.
5. FANTAISIE et VARIATIONS, (Sur un Thême Français), *David*...Mr. Calmer.
6. LA TARENTELLE, Ouverture...Mr. Guille

[P]RIX d'ENTRÉE: Un Cavalier *f* 4.—. Une Dame *f* 3,—. Un Officier jusqu'au grade de Capitaine inclusivement *f* 3,—. Un Enfant *f* 3,—.

S'adresser pour la location des Places, tous les jours [chez] Mr. Van Kinsbergen, Bazaar Baroe et le jour [du conc]ert au Controle du Theâtre. (3791)

[S]ocieteit de Harmonie,

STAFMUZIJK,

[O]p Donderdag a. s. den 6 dezer, des avonds ten 8 ure.

Namens de Directie:
De Secretaris,
(3815) E. JEEKEL.

[B]ataviasche Schouwburg.

Met toestemming van den Heer Resident.

[L]IEFHEBBERIJ-TOONEEL,

onder Directie van den Heer

A. C. VAN DER ROEST.

[O]p Vrijdag, den 7 December 1860,

des avonds ten 8 ure.

[D]e Gans met de Paauwenstaart

of

Het Geneesmiddel der Hoogmoedsdolheid.

Oorspronkelijk Blijspel met zang in twee bedrijven.

DOOR

A. RUISCH.

Entreé.......... *f* 3,—
Kinderen....... „ 1,—

Wegens uitgebreidheid geen nastuk. (3821)

SPAARBANK.

Zitdagen 3 en 17 December.

(3765)

Aan het Instituut voor Jonge Jufvrouwen, onder directie van Mevrouw Sloot en Dochte[r] te Samarang, kunnen als Secondantes geplaatst [wor]den twee geëxamineerde Dames.

Bij voldoende bekwaamheden kan op een ruim salaris gerekend worden.

Nadere inlichtingen zijn te verkrijgen bij de Directrice.
(3843)

Iemand, thans eene Administratieve betrekking bekleedende, waarin zich door bijzonder onverwachte omstandigheden geene gunstige vooruitzigten voordoen, wenscht eene plaatsing te erlangen als **ADMINISTRATEUR** op een LANDGOED of FABRIJK in de omstreken van *Samarang* of de *Vorstenlanden.*

Reflecterenden gelieven zich te adresseren, met franco brieven, sub. La. A. L. en onder opgave der Conditiën bij de Boekhandelaren DE GROOT, KOLFF & Co., te *Samarang.* (3762)

Op eene Suikerfabrijk gelegen in de *Residentie Cheribon* is benoodigd **een bekwaam**

MACHINIST.

Degenen welke mogten verlangen voor die betrekking in aanmerking te komen en de vereischte bekwaamheden bezitten, worden verzocht zich te adresseren bij Doktor
(3845) B. FEIST,
te *Cheribon.*

Te koop:

Een buitengewoon fraai Sandelwood

RIJPAARD,

hoog 4 voet.

Te bevragen bij
(3819) W. OGILVIE.

TE KOOP

Een goed onderhouden **Bendie** met **Tuig,** à *f* **200.**

Adres Uitgever dezes.
(3804.)

TE KOOP:

Binnen kort wordt van Engeland verwacht

EEN STOOM SUIKERMOLEN,

vervaardigd door de **Lowmoor Company,** met Cylinders 24 maal 48 inches.

De zoo voordeelig bekende wijze van bewerking van deze Company zal wel eene voldoende waarborg voor de hoedanigheden van dezen Molen zijn.

In voorraad verschillende afmetingen van Suikerpannen, alsmede waarlooze stukken g schikt voor Watermolens van de Lowmoor Fabriek,

compleete stellen Water-Raderen. enz.,

(5798) PITCAIRN, SYME en Co.
Agenten van de Lowmoor Company.

TE KOOP

Op voordeedige voorwaarden, twee aangenaam gelegen **Huizen** op het PARADEPLEIN te Samarang, bewoond door den Heer **de Farcy** en door den Heer **Désperoux.**

Zoomede:

Een Erf, bebouwd met een **Planken huis,** met Pannen gedekt, gelegen buiten de Stad Samarang, achter de Residentie, thans door den Heer RIFTER bewoond, met een Tuin, beplant met Klapper-, Sirieen andere Vruchtboomen.

Ter bekoming van nadere informatiën, vervoegen men zich met franco brieven te Batavia, aan het Adres van
(3779) *de Weduwe* **Mühlenfeld.**

Te koop:

Wegens vertrek:

Op voordeelige voorwaarden het aangenaam gelegen **Huis** op **Molenvliet,** bewoond door den Heer **L. Bras.**

Informatiën bij
(3790) CASSALETTE & Co.

Te koop:

De Hamb. Brik

„CHRISTIAN",

thans gevoerd door kapt. **Binder.**

Het schip laadt **4800 pikols** met weinig diepgang, heeft **Complete inventaris** en is gereed **Zee** te kiezen.

Nadere informatiën bij de Heeren van den BROEK en VEECKENS te **Samarang,** de Heeren B. J. van ECK & Co. te **Sourabaija,** en alhier bij de agenten
(3808) C. BAHRE & G. KINDER.

Te Koop:

Een **HUIS** op Noordwijk, bevattende verscheidene boven en beneden KAMERS, en verdere localiteit die het geschikt maakt tot uitoefening eener zaak.

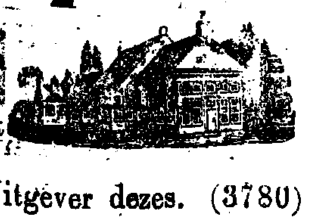

Nadere informatiën bij den Uitgever dezes. (3780)

TE KOOP **Een Fraai Engelsch Jagtgeweer,** met **gewoon- en buksloop,** in een kistje, met de daartoe behoorende benoodigheden.

Te bevragen bij
(3770) H. M. VAN DORP.

Te koop:

Een goed gedresseerd Rijpaard,

MAKASSAAR,

(*Schimmel*)

Te bevragen bij
(3771) H. M. VAN DORP.

TE KOOP of te TE HUUR.

Het **HUIS** op Kebon Sirih, naast den HoogEd.Gestr. Heer G. VOGELPOOT.
(3723) DÜMMLER & Co.

TE HUUR, en TE KOOP

DRIE HUIZEN,

gelegen aan den grooten weg te ***Malang,*** te bevragen bij
(3760) C. S. R. WIJNMALEN.

TE HUUR Met 1e. Januarij a. s.

een huis in gang Scott.

Te bevragen bij
(3818) G. JOSEPH.

ROYAL

INSURANCE COMPANY

of LIVERPOOL.

BRAND- EN LEVENSVERZEKERING.

KAPITAAL GROOT **2.000.000.—** PONDEN STERLING

De ondergeteekenden, Agenten van bovengenoemde Maatschappij, gaan steeds voort, met verzekeringen te sluiten tegen brandschade op Pakhuizen, GOEDEREN en WOONHUIZEN met AMEUBLEMENT, gelegen in de hoofdsteden of nabijheid derzelven, alsmede op

THEE-, KOFFIJ- en SUIKER-ETABLISSEMENTEN op Java.

Zij nemen de vrijheid het publiek te herinneren, dat sedert kort ook LEVENSVERZEKERING bij de Batavia Branche gevoegd is en zij dus gereed zijn tot het sluiten daarvan op de voordeeligste voorwaarden. Het uitgebreide Kapitaal van deze Maatschappij in verband met de jaarlijksche opbrengst van meer dan 300.000 Ponden Sterling en een aanwezig fonds van ruim 700.000 Ponden Sterling, leveren een voldoenden waarborg voor hare soliditeit, terwijl de premien van verzekering even matig zijn als die van andere Maatschappijen en bij schade de voldoening op de promptste wijze geschied.
(3880) PITCAIRN, SYME & Co.

LIVERPOOL & LONDON

FIRE INSURANCE Comp.

KAPITAAL groot £ 2.000.000 Sterling.

De Ondergeteekenden, benoemd zijnde tot Agenten op ***Java*** van bovengenoemde Maatschappij, deelen bij deze mede, dat zij bereid zijn, om **Polissen van Assurantie** op de meest voordeelige voorwaarden te verleenen op ***Pakhuizen, Goederen en Woonhuizen met het Ameublement,*** gelegen in de hoofdsteden of nabijheid derzelven, alsmede op ***Thee-, Koffij- en Suiker-Etablissementen op Java.***

De premiën van Assurantie zijn zoo laag mogelijk gesteld, en wanneer klagten mogten voorkomen, die vereffend moeten worden, zal de uiterste billijkheid worden in acht genomen.
(5799) PITCAIRN, SYME & Co.

DE PILLEN VAN HOLLOWAY.

Millioenen menschen nemen hunne toevlugt tot dezelve op ieder deel van den aardbol, onder al de natiën beschaafde of wilde, worden deze pillen met wonderbaar en onverand-rlijk goedgevolg gebruikt. Zij worden in iedere bekende taal bekend gemaakt, en op iedere plaats, waar dezelve eenigzins bekend zijn, worden zij aanhoudend gevraagd als het eenige geneesmiddel, waar men altijd baat bij vindt.

Doosjes Pillen à *f* 1. — *f* 5. — *f* 5 —.
Potjes zalf à *f* 1.— *f* 5.— *f* 5.—.

te Batavia	bij	S. B. van Kleeff & Co.
„ Banjoemaas	„	M. S. Cheriuan.
„ Soerakarta	„	W. Veldman.
„ Djocjocarta	„	Buijn & Co
„ Salatiga	„	F. Kettlhoffer.
„ Tagal	„	Wed. Dorte.
„ Cheribon	„	W. Galistan.
„ Cheribon	„	M. Blok en Co. (3802)
„ Samarang	„	H. L. Lijon en Co.

de Groot, Kolff & Co. en de Hoofd agenten Soesman en Co.

TO SUGAR PLANTERS
and others
GEORGE FLETCHER,
Engineer and Sugar Millmaker of Famham place Gravel Lane Southwark London.

Begs respectfully to call the attention of Proprietors, Attorneys and managers of Estates, and all those that are in any way connected with the Manufacture of Sugar, to the great strength and superiority of his steam Engines, Sugar Mills, Juice pumps, Cane and megass Carriers, steam Clarifiers, Simonering Pans, Wrought and Cast Iron Sugar Pans, Steam Boilers of all Kinds, Mill Gearing and water wheels over those in general use, and especially to his Heavy slow speeded Sugar Mill, capable of extracting from 65 to 70 ℔ Cent of Juice out of the cane, of which mill he is the sole Inventor having introduced it in to the Island of Cuba in the Year 1837 (in which place he has had many years Experience as a Colonial Engineer) since when it has been in general request in the British, Danish, Spanish and Portuguise Colonies, and has given very great satisfaction, and having had upwards of twenty years practical experience in Machinery for Sugar Estates, begs to state; that any orders he may be favoured with, will be executed in a workmanlike and proper way.

G. F. begs to remark; that his Machinery may not appear cheap at first sight, but when *weight*, strength and quality of workmanship are taken in to consideration, it will be found cheaper ℔ Ton than any other maker, and he further begs to remark; that all those, who have had any practical experience of machinery for Sugar Estates are well aware of the trouble and serious losses that have arisen frequently from cheap and Defective Machinery, hence the desirability of having strong effective and well adapted Machinery! „such as G. F. is in the habit of supplying to his numerous Friends in the before mentioned places" in Conclusion and Considering the importance of the subject G. F. thinks it very proper here to remark that he makes it a general rule to finish everything in his Manufactory not leaving anything to be done on the Estate Excepting the Erection.

Communications addressed direct, or through British Merchants will receive prompt attention.

GEORGE FLETCHER
Engineer and Sugar Mill Manufacture Famham Place Gravel Lane Southwark London.

PRICES OF ENGINES AND BOILERS.

1st *June* 1860.

High Pressure.				Boilers.			Prices.	
Description.	Horse Power.	Diam. of Cylinder.	Length of Stroke.	Diam.	Length.	Number of Tubes.	Engines.	Boilers.
		"	' "	' "	' "		£	£
Diagonal....	12	12	2—6	4—9	18—0	1 Flue.	340	165
„	14	13	2—6	5—0	22—0	1 „	360	180
„	18	15	3—0	5—6	27—0	1 „	460	220
„	25	17	3—0	5—9	27—0	2 „	510	250
„	30	18	3—6	6—0	30—0	2 „	640	310
Column	30	18½	3—6	6—0	30—0	2 „	840	310
Diagonal....	35	20½	3—6	Two 5—9	25—0	2 „	700	500
Oscillator...	35	20½	3—4	Two 5—9	25—0	2 „	600	500
Column......	40	22	4—0	Two 5—9	26—0	2 „	1040	510
„	50	24	4—0	Two 6—0	30—0	2 „	1100	550

Sugar Mills.

Horse Power.	Rollers.		Bearings of Top Roll.		Description of Gearing.	Price.	Weight of Mill and Gearing.
	Diam.	Length.	Diam.	Length.			
	"	"	"	"		£	
12	22	42	7½	9½		415	18 Tons.
14	24	48	8¼	11½	Single.	600	27 „
18	24	54	9	11½	Compound.	650	29 „
18	26	54	9¼	11	„	700	32 „
25	26	60	9½	12¼	„	750	33½ „
30	28	60	10½	14¾	„	960	44 „
35	28	66	10½	14¾	„	1060	48½ „
40	28	72	10½	14¾	„	1120	51 „
50	30	72	11	15	„	1250	56 „

Packed and delivered for Shipment in either of the Docks in London less 5 ℔cent Discount for Cash.

(3801)

De ondergeteekenden maken bekend dat zij voor de Heeren

PAUL VAN VLISSINGEN en DUDOK VAN HEEL

en

Van VLISSINGEN Van HEEL en DEROSNE CAIL & Co.

te AMSTERDAM,

als reizend Ingenieur in Nederl. Indie hebben aangesteld, de Heer E. J. EVERTS, adres de Heeren VAN DEN BROEK en VEECKENS te Samarang.

DüMMLER & Co.

Batavia, 22 November 1860. (3724)

JAVA-BODE

H. H. inteekenaren op bovengenoemd Blad, die geneigd zijn met hun abonnement voor het **Eerste half jaar 1861** voort te gaan, worden beleefd verzocht, hiervan zoo spoedig mogelijk aan den Ondergeteekende kennis te geven, en hem de gelden daarvoor ***franco*** toe te zenden, opdat hij in staat gesteld moge worden, de oplage bij tijds te regelen.

Prijs voor het Eerste halfjaar:

voor Batavia........................	*f* 12,50
„ Java..........................	„ 15,—
„ de Buitenbezittingen	„ 17,50
„ Nederland.....................	„ 22,50

Brieven ***franco*** aan *den Administrateur*,

H. M. VAN DORP.

De Inteekening en storting van dat Blad kan ook geschieden bij **Blok & Co.** en **A. A. Ruzette** te Cheribon; Mevr. de Wed. **G. M. Dort** te Tagal; **de Groot; Kolff & Co.** en **G. C. T. van Dorp** te Samarang; **Le Roy & Co.** te Soerabaija; **Weijermans & Co.** te Pasoeroean; **G. H. Hoogenraad** te Madioen, **H. R. van Wijk, Rzn.** te Padang; **Eekhout & Co.** te Makassar, **Harmsen** te Amboina, en voor de niet genoemde Buiten-bezittingen bij de Agenten der schepen van den Heer **W Cores de Vries**. 3756)

Groote en kleine

ELASTIEKE BALLEN

te bekomen bij

H. M. VAN DORP.

BATAVIA, 1860. (3810)

1861.

KANTOOR AGENDA.	*f* 5.—
OPGEPLAKTE KANTOOR-ALMANAK	„ 1.50
ONOPGEPLAKTE, IDEM	„ 1.—
Opgeplakte KLEINER, IDEM	„ 1.—

Verkrijgbaar bij

H. M. VAN DORP, te *Batavia.*

(3792) en M. BLOK & Co., „ *Cheribon.*

H. M. VAN DORP, te Batavia.

HOLLANDSCH PROPATRIA à *f* 4— en hooger per riem.

VELIJN SCHRIJFPAPIER. do. do.

Verschillende soorten **Postpapier, Drukmediaan** etc., etc. (3794)

GELITHOGRAPHEERDE VISITE-KAARTJES,

Letter na verkiezing

bij

(3793) H. M. VAN DORP.

Boekhandel van H. M. VAN DORP,

TE BATAVIA.

Voor St. Nicolaas- en Nieuwjaars-geschenken:

Eene keurige verzameling Hollandsche, Engelsche en Fransche geïllustreerde

KINDERWERKJES.

ALBUMS ILLUSTRÉS, PHOTOGRAPHIEN, ALBUMS, SCHRIJF-CASSETTEN,

TOOVER LANTAARNS

en

één stel FROBELS-SPEELGOED,

uit de **Kindertuinen.** (3778)

BOEKHANDEL VAN H. M. VAN DORP.

Van de pers gekomen en aan H. H. inteekenaren verzonden:

LETTERKUNDIGE VERSCHEIDENHEDEN,

DOOR

J. MUNNICH,

Nog **eenige** exemplaren van dit werk zijn verkrijgbaar **à *f* 5.—** *franco* per post. ***f* 6.—** (3757)

Boekhandel: G. KOLFF *&* Co., *Batavia.*

English Children-Books,

with fine engravings.

LIVRES ILLUSTRÈS, pour la Jeunesse.

Eene keurige COLLECTIE:

HOLLANDSCHE KINDER-WERKJES

van den nieuwsten tijd met fraaije plaatjes en rijk gebonden,

voor **St. Nicolaas** en **Prijs-Geschenken.**

Catalogus gratis verkrijgbaar. (3777)

Houders van Connossement aan der geconsigneerd, over R 1/8. 8 ... meubelen, afgeladen door I. C. H. De VEER, ... Luitenant Kolonel van het O. I. Leger, alhier ... Amsterdam aangebragt, per Ned. Schip *Bal...* Kapitein G. H. BRAKKE, make zich bekend bij

(3826) B. KOPERSMIT & ...

Vertrekkende Personen.

H. G. Boekholdt naar Nederland. (...

B. A. van Dorp, gemagtigde **H. M. ... Dorp.** (3...

STOOMGELEGENHEID

Naar **Samarang. Soera... Makassar, Timor Koep... Delhi** en de **Molukkus, 24** ... aankomst der verwacht wordende Landma... het Stoomschip ***Menado.***

Naar **Muntok, Riouw en Singap...** op den 15 December per het Stoomschip ... **tavia.**

Naar **Samarang** en **Soerabaija** op 7 en 22 van iedere maand.

Naar **Muntok, Riouw** en ... **gapore** op den 15 en 30 van ie... maand.

Nadere informatiën bij

W. CORES DE VRI...

Batavia, den 1 December 1860. (...

STOOMSCHIP

PRINS VAN ORANJE

Directe dienst tusschen **Soerabaija, Bat...** en **vice-versa** gedurende

DECEMBER,

Vertrek van SOURABAIJA.	Verblijf te BATAVIA.	...
Zondag, den 9.	12, 13, 14 & 15	Zondag, d...
Donderdag, „ 20.	23, 24, 25, 26 & 27	Vrijdag, „

Voor VRACHT en PASSAGE gelieve men zich adresseren bij

MAJOR, MATZEN & Co.,
Sourabaija.

MORGAN, MELBOURN, & ...
(3796) **Batavia.**

STOOMBOOT OENARAN...

Het vertrek dezer boot is voor de ma...

December,

vastgesteld als volgt:

Van BATAVIA naar SAMARANG en SOERABAIJA 12 en 30 December.

Van SAMARANG naar SOERABAIJA 15 ...

Van SOERABAIJA naar SAMARANG ... BATAVIA 4 en 19 Dec.

Van SAMARANG naar BATAVIA 6 en 21 ...

Informatiën te bekomen bij

de Agenten,

(3795) LANDBERG, BEZOET DE BIE & ...

VERTREKDAGEN

van de Stoomboot

SAMARANG PAKKET

naar TANDJONG KAIK,

den **15, 16** en **17 December e.** ... des morgens ten zeven en des namiddags ten ... Passage ZES GULDEN per persoon.

De Agenten,

(3768) BUIJS, JACOBSEN & Co.

EERSTE BIJVOEGSEL
behoorende bij den

JAVA-BODE,

van Zaturdag, 1 December 1860, N°. 96.

Het vertrek van de Stoomboot

SAMARANG PAKKET

is bepaald

.. 3den en 21sten December e. k. naar PALEMBANG over MUNTOK.

De Agenten,
(3767) BUIJS, JACOBSEN & Co.

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het Snelzeilend Barkschip

Zeenimph,

gevoerd door kapitein
J. F. GRAADT VAN ROGGEN.

Deze bodem zoo gunstig bekend om deszelfs **korte voorspoedige reizen,** beveelt zich bijzonder aan tot den overvoer van passagiers, zoo wel van familien als van enkele personen, heeft ruime hutten, luchtige Dames- en Heeren kajuit, voert een geëxamineerd Doctor aan boord, en zal na zijne ontlading en belading te Cheribon, Tagal en Samarang, omstreeks de tweede helft der maand November van Batavia vertrekken.

Nadere inlichtingen te bekomen bij den Gezagvoerder, bij de Heeren Dorrepaal & Co., te Samarang en ... bij *de Agenten,*

HAAGER & SCHUURMAN.

BATAVIA, 17 October 1860. (3831)

Passage naar Amsterdam

wordt aangeboden met het gunstig bekende Nederlandsche Barkschip

JAHANNES CHRISTIAAN,

gezagvoerder **van Heemstede Obelt.**

Deze bodem munt uit door zijne bijzonder nette en makkelijke inrigtingen, zoowel voor enkele Passagiers als families, vaart eenen bekwamen Geneesheer en zal na ingenomen lading op de kust tegen medio Januarij Batavia aanloopen, om alsdan regtstreeks naar Amsterdam te vertrekken.

Adres bij

de Agenten,
(3809) C. BAHRE & G. KINDER.

Naar Amsterdam

wordt passage aangeboden met het snelzeilende IJzeren Fregatschip

STAD ENSCHEDÉ,

gezagvoerder M. J. B. NOORDHOEK HECHT.

Deze bodem wordt in den Oosthoek beladen, en zal tegen het einde der volgende maand van daar vertrekken.

Nadere informatiën bij

de Agenten
PAINE, STRICKER & Co.

Samarang bij Mc. NEIL & Co.
Soerabaija „ FRASER, EATON & Co. (3807)

Vracht & Passage

naar **SAMARANG,**

wordt aangeboden het Ned. Ind. Schip

Maria Henriette,

Kapt. J. WINTER,

tegen het einde der volgende week te vertrekken.
(3760) B. KOPERSMIT & Co.

NAAR SAMARANG DIRECT

wordt vracht en passage aangeboden met het N. I. Schip

ELLEN,

gezagvoerder **F. A. P. Wentholt,**
in het einde der volgende week te vertrekken.
(3827) B. KOPERSMIT & Co.

EXTRAKT *uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.*

BATAVIA; den 24sten November 1860. (No. 10.)

(Staatsblad no. 106.)

Gelezen, enz.

Den Raad van Nederlandsch-Indie gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Te verklaren, dat de beschikking, genomen bij het besluit van 12 Junij 1852 No. 1 (staatsblad No. 40), moet worden gelezen als volgt:

Met alteratie van art. 3 van staatsblad 1838 No. 16 te bepalen, dat de daarbij bedoelde kontributien moeten worden ingehouden terstond na het overgaan in werkelijke dienst, en wel naar de reds van 12 pCt. van het genoten wordende maandelijksche traktement tot aan de volle aanzuivering toe; terwijl hetgeen daarvan op het tijdstip van pensionering nog onaangezuiverd mogt zijn gebleven, vervolgens zal worden ingehouden van het pensioen op de wijze, bepaald bij art. 23 van het pensioenreglement (staatsblad 1837 No. 50), dat is, in evenredige termijnen, binnen den tijd van de eerste zes jaren na de toelegging van het pensioen, en gelijktijdig met de bij dat zelfde art. bevolen inhouding van 2 pCt. over de inkomsten, genoten voor 1 November 1837.

Ten Tweede: enz.

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal:
De Algemeene Sekretaris,
A. LOUDON.

Civiel Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den resident van Rembang, G. A. Bouwmij.

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den ambtenaar op wachtgeld, J. Munnich, laatstelijk lid van het kollegie van boedelmeesteren te Batavia.

Overgeplaatst:

Op zijn verzoek, naar Rembang, de predikant bij de Protestantsche gemeente te Soerakarta J. C. Fraissinet.

Benoemd:

Tot predikant bij de Protestantsche gemeente te Soerakarta, de predikant bij die gemeente te Rembang, C. A. L. van Troostenburg de Bruin.

Tot pakhuismeester bij het zout-hoofddepôt te Sumanap, residentie Madura, de ambtenaar op wachtgeld P. H. van der Wedden, thans met de waarneming van die betrekking belast.

Gesteld:

In het genot van wachtgeld, wegens ziekte, de ambtenaar H. W. Balzar.

Militair Departement.

Ontslagen:

Eervol, uit Z. M. Militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de kapitein der infanterie J. J. H. Eschweiler.

Overgeplaatst:

Bij het 14de bataillon infanterie, de majoor V. A. Amiot, van het 5de bataillon (Celebes.)

ADVERTENTIEN.

Naar aanleiding van het bepaalde bij art. 2 der publikatie van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie, in dato 16 Julij 1851, opgenomen in de Javasche Courant van den 19den daaraanvolgende, brengt de ondergeteekende ter kennis van het algemeen, dat het bedrag der onder ultimo October jl. in wandeling zijnde recepissen was *f* 10,677,851 en dat tot waarborg daarvan zijn afgezonderd *f* 1,485,008 aan zilveren munt, en *f* 3,717.509 aan koperen munt, of *f* 5,475,334 minder dan voor de in omloop zijnde recepissen moest zijn gedeponeerd, hetgeen een gevolg is van de naar Nederland tot realisatie gedane verzendingen van koperen munt, en van bevolene, doch nog niet bewerkstelligde mutatiën bij sommige der depôts.

Met referte aan de in de Javasche courant van 30 Junij, 4, 7, 11 en 14 Julij, 25 en 29 Augustus en 1 September 1860 no. 52, 53. 54 55, 56, 68, 69 en 70 geplaatste advertentie, wordt bij deze in herinnering gebragt, dat de tweede in dit jaar te houden

SUIKER-VEILING

loopende over

60,000 pikols,

zal gehouden worden te Batavia in het nieuwe lokaal voor het vendu-departement, staande in de binnen nieuw poortstraat en vroeger bekend onder den naam van Japansche Toko,

op Zaturdag den 15den December 1860.

De Assistent-resident voor de Policie brengt ter kennisse van belanghebbenden, dat de prijs van het Brood voor de maand December e. k. blijft bepaald als volgt:

voor een tarwenbrood wegende	1 pd.	— 21 cents.
» » » »	$\frac{1}{2}$ »	— 10 »
» » » »	$\frac{1}{4}$ »	— 5 »

De ingenieur 1e klasse, chef der 1e waterstaatsafdeeling, maakt bij deze bekend, dat er ten behoeve van Gouvernementswerken te Salemba en Mr. Cornelis gedurende acht achtereenvolgende maanden, gerekend met de maand December aanstaande, iedere maand 200,000 stuks metselsteenen noodig zijn.

Gegadigden genegen om die leverancie geheel of gedeeltelijk ten uitvoer te brengen, vervoegen zich op het bureau van hem ingenieur.

De ingenieur, chef der 1e waterstaatsafdeeling te Batavia, maakt bekend, dat de uitbesteding tot het bouwen van schoollokalen en slaapvertrekken voor de leerlingen van het gymnasium Willen III te Batavia" (vroeger geannonceerd te zullen plaats hebben op den 15den November 1860) door omstandigheden geen voortgang gehad hebbende, alsnu gehouden zal worden op Zaturdag den 8sten December aanstaande, des morgens te 9 uren, ten zijnen kantore, liggende mede aldaar projekt en bestek en voorwaarden ter inzage van belanghebbenden.

Berigt voor Zeevarenden.

De kommissie tot verbetering der Indische zeekaarten brengt ter kennisse van belanghebbenden onderstaande berigten, overgenomen uit de Nieuw Zuid-Wallis Staatscouranten van 29 Mei en 17 Augustus jl.

Geographische ligging der riffen, het buiten vaarwater begrenzende van de havens van Australie, Tasmania en Nieuw Zeeland naar de Torres-Straten, onlangs bepaald aan boord van H. B. M. vaartuig *Herald*, kapitein Denham R. N. F. R. S.

	NAMEN der RIFFEN.	BREEDTE.	LENGTE.	MISWIJZING.
Oostzijde van het vaarwater.	Belloma	21° 52' 22" Z.	139° 26' 10" O.	9° 30' NO. ring.
	Do (tusschenbreker . .	21 26 36 „	158 47 21 „	
	Roobij	20 57 0 „	158 32 33 „	9 19 „
	Bampton	19 52 22 „	158 20 3 „	9 19 „
	Mellish	17 24 39 „	158 53 25 „	8 30 „
Westzijde van het vaarwater.	Cato	23 15 32 „	155 38 0 „	9 23 „
	Wreck	22 10 30 „	155 29 21 „	9 43 „
	Kenn	21 15 24 „	155 51 16 „	9 0 „
	Lihouw	17 10 30 „	152 13 0 „	8 3 „
	Willis	16 7 0 „	150 3 39 „	7 11 „
	Opsprey	13 51 0 „	146 36 0 „	6 23 „
	Raine Eiland Beacon (Ingang der Straat) .	11 35 50 „	144 2 20 „	5 21 „

De van om de Zuid komende schepen hebben daardoor van af 24° ZBr. en 157° ZO. tot het Raine Eiland aan den ingang der Torres-Straten, een schoon, open vaarwater van 150 Engelsche mijlen breedte en 1160 E. m. lengte, dat vrij is van stroomen en waar eene zachte ZO.-passaat heerscht.

De koersen daarin te sturen zijn:

1°. NtW. ¾. W. 240 E. m. tot op 26° ZBr.

2°. NW. ½. W. 700 E. m. tot op 10° 36' ZBr. (de parallel van het Raine Eiland).

3°. W. ½. Z. 220 E. m. tot het Raine Eiland, langs deszelfs parallel.

De koersen zijn miswijzend.

23 Mei 1860. H. M. DENHAM.

Kapitein Denham deelt verder mede, dat hij, zooveel de voorraad aan boord van de *Herald* hem zulks toeliet, de proviand in den toren op het Raine Eiland heeft aangevuld.

Vuurtoren bezuiden de Jervisbaai-Oostkust van Australie,

De peilingen hieronder opgegeven zijn miswijzend en de afstanden zijn in Engelsche zeemijlen uitgedrukt; de miswijzing bedraagt 10° 15' NO. ring.

Met den 1sten October a. s. te beginnen, zal een licht ontstoken worden aan den Oostkust van Nieuw Zuid-Wallis, op een witten, steenen toren, aldaar opgerigt op een vooruit stekende kaap, 2½ mijl bezuiden den Zuidelijken hoogen oever (Bowen Eiland) der Jervisbaai en 2 mijl benoorden kaap St. George.

Deze toren is 61 voet hoog en het centrum van het licht is 224 voet boven de wateroppervlakte verheven, het zal van het N. 27° O., Oostwaarts gerekend, tot Z. 0° 40' W. in alle rigtingen naar den Horizon zigtbaar zijn; voor schepen echter die zich op een aanmerkelijken afstand bezuiden den ten Zuiden van den toren gelegen zacht hellenden heuvel bevinden, is het licht nog 19° 52' verder Westwaarts te zien, dus tot in de rigting (van den toren gezien) van Z. 20° 32 W.

Het is een Catadioptriek licht van den derden rang en verspreidt beurtelings, met tusschenruimte van 30 seconden, een rood, groen en wit licht.

Het witte licht is van eene hoogte van 16 voet bij helder weder tot op 20 mijl zigtbaar en het roode en groene tot op 15 mijl.

De breedte van den vuurtoren is 35° 9' 15" *Zuid*,
» lengte » » » » 150° 17' 48" Oost.

De van om de *Zuid* komende schepen zullen dit licht over den bezuiden daarvan gelegen heuvel heen, in de peiling zien van N. 20° 32, O.; bij het naderen van kaap St. George (een lang, gevaarlijk, rotsachtig punt, waartegen de zee brandt) wanneer men binnen den afstand van 8 mijlen of daaromstreeks is, zorge men het licht niet beoosten het N. 10° W. te brengen en is het schip digt bij het land, het niet in Westelijker peiling te krijgen; het licht zal ander gedeeltelijk, zoo niet geheel onzigtbaar worden; is men evenwel Oostelijker met zijn schip, zoo zal men het licht statig aan door zeilen en heeft men het eens in het N. 25° W. of NNW. ¼ W. dan kan het veilig op één à twee mijl afstand gepasseerd worden.

De schepen, die van om de Zuid komen moeten dit licht steeds in 't gezigt trachten te krijgen, zoodat zij het voorkomen om bewesten van kaap St. George in de diepe Wreekbaai bezet te raken.

De schepen, die de Jervisbaai van om de Noord aandoen moeten het licht in het zigt loopen, vrij van Crocodille Head, in de peiling Z. 27° W. en dat in het zigt houdende kan men veilig op een à twee mijl afstands van de kust Zuidwaarts stevenen.

Bij het inkomen der Jervisbaai (eene goede en veilige ankerplaats, voor alle winden beschut) zal men het licht met de Noordkust van het Bowen Eiland met Z. ½ W. in één krijgen.

De President,
G. VOGELPOOT.
De Sekretaris,
H. DYSERINCK.

BATAVIA 17 November 1860.

VENDUTIEN.

Woensdag 5 December, voor het kommissiehuis Gebrs. Roselje & Co

en

Houtvendutie door Cassalette & Co.

Donderdag 6 December, voor het woonhuis van den Heer Kemper door van Riet & ter Gouw.

en

Voor het kommissiehuis van van Slooten, Morgan & Co.

Vrijdag 7 December, voor de toko van Gebs. Veit op Passer Senin.

en

Voor het kommissiehuis van Cassalette & Co.

Zaturdag 8 December Executie op Meester Cornelis.

Oproeping van Crediteuren,

In de Javasche Courant van Woensdag jl. worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in den navolgenden boedel:

Door de Executeuren te Pasoeroean, van wijlen mevr. Wilhelmina Worgal, wed. H. P. van Aitsma.

Aangekomen Vreemdelingen.

VAN DEN 28 TOT EN MET DEN 30 NOVEMBER 1860.

HOTEL DER NEDERLANDEN. D. Ples, van Buitenzorg, — Mr. Jhr. Tjarda van Starkenborgh, van Koko'seilanden.

HOTEL WILLEM II. J. L. Rhemred, van Madioen. — G. W. Oppel, van Cheribon. — T. A. A. Visscher van Gaasbeek, van Idem.

JAVA HOTEL. R. Hendriks, van Buitenzorg, — P. A. Kleijnenberg, van Samarang. — W. F. Gouwe, van Bandjermassing. — A. van Emde, van Idem.

HOTEL DES INDES. Van Danger Bill, van . . . . . . — G. Grase, van de Reede. — J. P. Koch, van Idem.

MARINE HOTEL. Jaspers, van Samarang, — Meulman en familie, van Batavia. — Beeloo, van de Reede. — Weijegunen, van Makasser. — Harsteen, van Idem. — N. Altheer, van Idem. — Noordhoek Hecht, van China. — Wolterbeek, van de Reede.

Vertrekkende Persoenn.

J. Sonnenberg en familie.

IETS

over het lot van den Javaan, onder zijn vorsten; onder de Compagnie; gedurende het overgangstijdperk onder Daendels, het engelsche en nederlandsche bestuur tot van den Bosch; gedurende de jaren sedert verloopen tot de tegenwoordige dagen.

I.

Het is goed en noodig, ze vaak te herdenken, de dagen van ouds en wat daarin is geschied; te vergelijken wat toen was en thans is geworden. Onder het licht van 't verledene zullen wij het tegenwoordige beter begrijpen, juister beoordeelen, billijker beschouwen.

De geschiedenis is de beste leermeesteres voor volken en vorsten.

Maar wat treffende, ja verbazende tegenstelling vaak, zulk een vergelijking van het toen en thans, ook dikwerf nog geenszins door zoó lang een tijdsverloop, van elkander gescheiden.

Hoe geheel waar is dit ook voor Java. Nog maar ruim vijftig jaar zijn verloopen, sedert den dag dat de Oost-Indische Compagnie ophield te bestaan; haar gezag en schulden overdroeg aan de Regering in Nederland; maar welk een verschil tusschen het regeringssysteem voor Java van toen en thans!

Nog geen dertig jaar zijn verloopen sedert den dag, dat een deel der middenlanden van Java, van onder het beheer hunner vorsten, onder dat van onze Regering kwam. Maar indien wij den toestand der Javanen van toen en thans met elkander vergelijken, 't is alsof wij iedermaal uit den dag in den nacht, en wederom uit den nacht in den dag treden.

Wij willen eenige oogenblikken verwijlen te midden dier toestanden, hooren en zien, hoe, Gode zij dank, de tijden van thans zooveel, zoo oneindig veel beter voor den Javaan zijn geworden, dan die van toen voor hem waren.

Het is goed, het is noodig dit te doen. Goed en noodig vooral in de tegenwoordige dagen, nu zoovelen, als blind voor het vele goede den Javaan reeds geschonken, slechts oog en hart zijn voor hetgeen zij nog anders en beter voor hem zouden willen; nu zij u nog altijd met ach en wee van zijn lot en toestand spreken, terwijl die toch in zoo menig opzigt dankbaar, als gezegend zijn te roemen.

Wel een bloedige en vreeselijke oorlog, de oorlog gedurende vijf jaar op Java gevoerd, in 1830 geëindigd, die zooveel duizende menschenlevens, zooveel millioenen schats verslond, tallooze Javanen arm en ellendig deed worden. Maar ook toen weêr werd het goede uit het kwade geboren. Hij voerde tot den afstand van het grootste deel der vorstenlanden aan Nederland. Alle landen, welke de Soesoehoenan van Soerakarta en de Sultan van Djokdjokarta, bewesten de rivier Bogowonto, beoosten den berg Lawoe bezaten, stonden zij tegen, voor hen billijke schadeloosstelling, aan de indische Regering af. Zoo werd hun gebied tot genoemde residentien bepaald, werden Madioen en Kediri, Bageleen en Banjoemaas, nog andere kleine gedeelten, gouvernementslanden, en meer dan een millioen onderdanen aan Nederlands gebied toegevoegd.

Wat was het lot geweest dier meer dan millioen Javanen onder hun vorsten?

Wij gaan het antwoord op die vraag geven.

Maar om dit juist te kunnen geven, is het noodig eerst een blik te slaan op den alouden maatschappelijken toestand des volks, zijn regt en regeling van dorpsbestuur een weinig te kennen, zoo als die vroeger bestonden, voor het despotisme der vorsten daarin met geweldige hand had gegrepen, ze woest en wreed had verstoord en uit elkander gereten. De dessa- of dorpsbesturen zijn de oorspronkelijke besturen van Java, gelijk zij dat nog zijn op die eilanden, waar geen vorsten of vorstjes zich als grootere of kleinere dwingelanden wisten op te werpen en te handhaven. Zij bestonden, ieder voor zich, nevens en onafhankelijk van elkander. Zij hadden hun raad van oudsten, gevormd door de hoofden der oudste familien. Uit deze werd weder het dessahoofd als hoofd des bestuurs gekozen. De verkiezing was een volksverkiezing en het bestuur patriarchaal. De belastingen en verpligtingen waren onbeduidend.

Het bestuur verhuurde de bosschen en velden van hun dessagebied, die de inwoners-zelf niet behoefden of konden bewerken, aan buren of vreemdelingen. Verrezen daar nieuwe dorpen of gehuchten, naar hun grootte, djantilan, doekoe enz. genoemd, zoo bleven deze, hoewel djantilans soms grooter werden dan de dessa, toch altijd ondergeschikt aan het moederdorp, waar het hoofdbestuur gevestigd bleef, ook alleen dessa genoemd.

Er kwamen vorsten. En die vorsten eischten belastingen en heerendiensten.

Deze werden tjatjah's gewijze over de dessa's aangeslagen. De tjatjah een landmaat, die verschillend van grootte was, naar de vruchtbaarheid en de gelegenheid van den grond, ook naar de meerdere of mindere bevolking en ontginning van dien grond. Daarop hebben zij, die over de tjatjah's schreven, en haar maat wilden bepalen, niet altijd gelet en daarom zich vergist. Zij is van alouden tijd; waarschijnlijk wel van denzelfden tijd, als de aanleg der rijstvelden, ook van denzelfden oorsprong.

Men had tjatjah orang en tjatjah tanah. Het getal der tjatjah's orang, ieder telde voor een man, bepaalde het getal van hen die voor heeren- en krijgsdiensten werden opgevorderd, wahos-kentjeng genoemd; de tjatjah's tanah bepaalden de hoeveelheid produkten, later de som van geld, welke ieder dessa verpligt was op te brengen, boeloe-bekti, glondong, pengarengareng geheeten. Die produkten bestonden in padi en alle andere veldgewassen, ook in produkten van nijverheid. Haar opbrengst was voor de eene tjatjah meer dan voor de andere, op grond van 't geen wij zoo even omtrent haar zeiden.

De overlevering zegt, dat het getal der tjatjah's voor iedere dessa was bepaald, bij billijke overeenkomst tusschen den vorst en de dessabesturen, ook dat het getal van tjatjah orang en tjatjah tanah voor den aanslag van diensten of opbrengsten, nimmer meer mogt worden dan dat wat de dessa oorspronkelijk had geteld.

Zoo was alles billijk en bij minnelijke overeenkomst geschikt; zoo kon men van beide zijden tevreden zijn.

Maar zoo bleef 't niet. Allengskens, steeds meer ontwikkelde zich op Java een despotisme, dat eindelijk geheel willekeurig heerschte, belastingen oplegde, heerendiensten eischte, regt en regeling van vroeger met voeten trad.

Daarvan zullen we ons thans overtuigen, door een blik te slaan op den toestand van de bevolking der vorstenlanden, die in 1830 onder het gouvernement kwamen.

De beide families te Soerakarta en Djokdjakarta waren zeer aanzienlijk. Beiden telden een groot aantal prinsen en een nog grooter aantal leden van minderen rang, bepaald door hun verschillende titels. Verre de meesten hunner hadden een groot huisgezin van vrouwen, bijvrouwen en kinderen te onderhouden.

Zij trokken hun inkomsten en het vele volk, dat zij voor de dienst en de statie van zich en de hunnen — alles wat zij voor hun huis, tafel, kleeding, dagelijksche behoeften, bediening en weelde behoefden, uit de landen, welke, grooter of kleiner, de vorst hun naar hun rang, naar den meerderen of minderen graad van bloedverwantschap, waarin zij tot hem bestonden, daartoe als apanage had toegewezen.

Op dezelfde wijze werden ook alle ambtenaren en dienaren van den vorst, van den hoogste tot den laagste, — van zijn rijkbestuurder tot zijn staljongen of gamelangspeler, bezoldigd. Ook zij moesten uit de hun toegewezen uitgestrekte landen of stukjes land, voorzien in hetgeen zij aan dienst, onderhoud of statie behoefden.

Maar de leden der vorstelijke familie wilden niet, — de ambtenaren en dienaren konden niet op hun landen of landjes wonen, om er van hun inkomsten te leven. Zij wilden of moesten op de hoofdplaatsen verblijven, aan het hof of in hun verschillende betrekkingen. Wat was daarvan het noodzakelijke gevolg? dat zij hun landen of liever de inkomsten daarvan verhuurden aan pachters, er hun rentmeesters stelden, demang of loerah genoemd.

Maar na aftrek van die apanage en bezoldigingslanden, bleven nog uitgestrekte gedeelten over. Zij waren ten dienste der vorsten of van 's Rijks behoeften, en werden onder hoofdregenten, door regenten, welke weer hun loerah's hadden, beheerd, die daarvan produkten, geld en volk hadden op te brengen.

Zoo nu waren die landen verdeeld, en kwamen hun opbrengsten van hand tot hand, langs den schakel van opklimmend bestuur, eindelijk tot hem die het land in vruchtgebruik had.

Maar overal bleef er iets, ook veel van hangen. Ieder hoogere eischte ook van zijn mindere veel meer dan deze moest op brengen, en wee hem, die daarin te kort kwam, die dat weigerde. De zware belastingen nog zoo zeer verhoogd door de schraapzucht der ambtenaren, kwamen natuurlijk geheel ten laste van het arme volk: geld, produkten, diensten, vaak eenige malen meer dan door den regthebbende geëischt werden, dat alles drukte alleen en steeds zwaarder op de bevolking.

Het was door alle rangen heen een belastingssysteem van plundering en berooving, waarbij het regt van willekeur des sterksten voorzat; slechts alleen beperkt door het volslagen onvermogen van den onderdaan, zou hij niet van honger sterven, of door de vrees, dat hij, bij nog meerdere afpersing, mogt uitwijken.

Vooral was het lot der boeren diep ellendig door de afpersingen van de loerah's of demangs, de pachters of rentmeesters der landen, hun onmiddelijke heeren. Men koos daartoe dikwijls Chinezen, omdat zij er zich beter nog dan de Javanen op verstaan om het volk uit te zuigen. Men eischte ook hooger pachtschat van hen, en zij bragten die niet alleen op, maar wisten zich daarnevens, ook nog zeer te verrijken.

Die demangs en loerah's waren als de eenige personen tusschen de regenten en het volk. Zij waren zoo goed als onafhankelijke heeren op hun land. Zij hielden zich geenszins aan het getal tjatjah's voor ieder dessa, naar aloud regt, bepaald; maar sloegen die voor zoo veel meer aan, als hun hebzucht slechts konde. Zij verhuurden de niet door de dessa gebruikte gronden ook ten hunnen voordeele, hieven daarbij nog verschillende belastingen onder allerlei namen, om zich te verrijken.

Zoo was het onder het despotisme hunner vorsten dan wel verre, zeer verre met de Javanen gekomen, en bleef hun, vernietigd in hun maatschappelijk bestaan, beroofd van hun aloude regten en vrijheden, — niets meer over, dan om zich als slaven te laten mishandelen, een ellendig leven met zich voort te slepen, vaak als honden aan den weg te sterven.

Alles liep daartoe zamen, niet slechts de verkwisting en schraapzucht van de vorsten en de leden hunner familie, — van alle hooger en lager geplaatsten, die slechts eenig gezag of invloed uitoefenden; ook de volslagen regeringloosheid dier landen; ook het regt veil voor den meestbiedende; ook de zinnelijkheid der vorsten en grooten, die de schoonste dochters des lands voor hun harems eischten en roofden; ook de hofhouding en statie der vorsten en de diensten, die zij steeds van de bevolking op de hoofdplaatsen eischten; ook de onveiligheid bij gebrek aan voldoende politie door roovers en moordenaars; ook de ontrouw en misdadige handelingen van prinsen en andere grooten, bij de verpachting hunner landen; ook de wederzijdsche grensbepaling der beide rijken, oorzaak van gedurigen strijd, roof en moord, niet te verhelpen.

Laat ons over een en ander kortelijk spreken. Het is noodig, om ons een zoo veel mogelijk juist denkbeeld van het treurig lot der Javanen toen te kunnen vormen.

De landen der beide rijken lagen, om welke redenen dan ook, die we hier stilzwijgend voorbijgaan, overal in en door elkander. Nooit grepen waarschijnlijk, immer elders, twee aangrenzende landen zoo in en door elkander, als de beide rijken van Soerakarta en Djokdjokarta. Op een reize kon men gedurig afwisselend nu eens over Soesoehoenans, dan weêr over Sultans gebied rijden. Kon het anders of dit moest aanleiding geven tot gedurige botsing en strijd tus… de wederzijdsche onderdanen, over waterleidinge… schen, weiden en gronden? Het meest geregelde gre… politie toezigt moest daar noodwendig te kort gesc… zijn, hoe veel meer nog dat der Javanen, zoo … gebrekkig. Het kwam daardoor dan ook vaak tot … tusschen de dorpen, dikwijls bloedig, en genoeg bekend onder den naam van prang dessa.

Kon er ook wel meer gewenschte gelegenheid … zulk een grensverwaring, worden uitgedacht voor … volk, landloopers en struikroovers, om hun ambacht te oefenen, om ongestraft misdaden te plegen? … toch was gemakkelijker voor hen, dan om zich hun buit over de grenzen te bergen, daar de ve… de straf te ontvlieden, ja hun vervolgers nog … spotten en uit te tarten. De haat toch der … vorstelijke huizen was op hun onderdanen overg… Daarbij waren nog nieuwe veeten van botsing en … over weerzijdsche belangen gekomen, waarbij men … ander regt had geweigerd, en gaarne greep nu … van zijn kant de gelegenheid aan, om zich op de… wijs weer te wreken, indien men zich niet door … schuldigen liet omkoopen.

De pachters haastten zich steeds, om gedurende den onzekeren tijd van hun pacht, zooveel mogelijk t… zamelen. Nog erger voor den Javaan, zij ontzagen … zelfs niet, om daartoe zijn dierbaarst en zoo oud… de volkskeuze voor de benoeming van het dorps… zijn vroeger palladium van veiligheid en vrijheid … ruwe en booze hand omver te rukken. Zij st… tot hoofden aan, die zij wilden, hun blinde en ge… dienaren.

Zoo was het regt, de vrijheid, het eigen bestu… dessa's ten eenenmale vernietigd, en werd het vo… vens diep verarmd, diep ellendig.

Het bezat dikwijls naauwelijks een woning, aan … ding niets meer dan het stuk grof doek of zak o… lendenen geslagen, en moest zich vaak met een … dig en sober maal van wilde vruchten of worte… helpen. Huisraad, vee en akkergereedschappen … braken dan meestal ook ten eenenmale. Maar dat hinderde den pachters niet van hen te trekken. … verhuurden of deden hun vee en akkergereed… verhuren, doch tegen betaling van het grootste … van den oogst. Op vele plaatsen beschouwden zij … de boomvruchten als hun regtmatig eigendom.

Armoede heerschte algemeen onder het volk. … dra toch iemand iets meer bezat dan een ander, … men er hem wel spoedig van te berooven. Han… industrie, landbouw, welke arbeid ook, zij alle be… den slechts, om aan de hebzucht der hoofden en p… ters te voldoen. Zulk een druk en ellende des vo… moesten dan ook wel op vele plaatsen tot ontvolk… en verhuizing voeren.

Een hoog ambtenaar [1]) welke na de overname … afgestane vorstenlanden, een deel daarvan doorrei… getuigt dan ook: »De ontvolkte dorpen, de in all… allang of wild gras ontaarde eertijds vruchtbare r… velden van de vorstenlanden, die den denkenden … gevoeligen reiziger op alle uren aldaar op zijn … bedroeven, doen met meer kracht en waarheid het kennen en beoordeelen der beklagenswaardige … bewoners, die onder Javaansche willekeur en knevel… gebukt gaan, dan ik daartoe zou in staat zijn.

In de akte van overeenkomst, waarbij beide … vaansche vorsten die landen afstonden, lezen wij … »Dat de goede ingezetenen dier provincien, aan de … lekeur der hoofden overgelaten, noch veiligheid, … bescherming genieten; zoo wel hun personen al… vruchten van hun arbeid, de prooi zien van verk… ting en schraapzucht, en om zich aan de ondragel… onderdrukking te onttrekken, genoodzaakt worden … groote menigte hun dessa's en vruchtbare velden … verlaten."

Wij behoeven niet te zeggen, wat bron van el… de zulk een toestand voor de bevolking moest … De prang dessa vond maar al te dikwerf plaats.

De ontrouw en misdadige handelingen van prin… en grooten, bij de verpachting hunner landen, wa… daarvan gewoonlijk de oorzaken.

Wat deden zij, gelijk zoo vaak gebeurde? Zij … huurden hun landen, ontvingen den pachtschat v… een jaar of langer vooruit en drukten hun zegel op … pachtkontrakt, — om, vaak reeds eenige maanden … ter een nieuw pachtkontrakt met een hooger bie… te sluiten, en ook diens pachtschat vooruit te o… vangen. De eerste pachter kon dan zijn voorgesc… ten geld, dat hij wel wist nimmer te zullen we… zien, terug ontvangen!

Daar stonden dan beide pachters van hetzelfde la… tegenover elkander, met hun gezegeld kontrakt in … hand, en met hun gewapende volgelingen achter z… Ieder trachte zijn aanhang te versterken, daarvoor … de dessa's aan te werven. Gewoonlijk kwam het … een strijd, waarbij vaak dooden vielen, en waaru… overwinnaar pachter bleef.

Zulke dingen geschiedden oogluikend, ongestraft … hij, de schendige trouwbreker, daarvan de oorzaak, … er misschien niet eens op lette, wat leed en ellende … over de bevolking van zijn land uitstortte, bleef … geëerde en gevierde man ter hoofdplaatse.

Er was geen kracht noch klem in het bestuur, … regt was te koop en de politie òf onvermogend, òf … omgekocht. Daarom wordt dan ook in gemelde … van afstand gezegd, »dat een langdurige ondervind… vooral der laatste jaren, volkomen had bewezen, … 's vorsten gezag in die ver van de hoofdplaats ve… derde provintien, alom werd miskend en zijn ma… hijna niet meer dan in naam bestond; een oorzaak … zoo veel ellende daar, en waarvan ook alles voor … toekomst te vrezen bleef, zoowel voor 's gouverne… als zijn onderdanen. Een toestand die onmog… konde, die niet mogt blijven voortduren."

Niets was veilig voor de hoofden en grooten. Scho… meisjes en vrouwen werden voor hun harems opgeëis… en wie durfde hun wil weerstaan. Het ging daar … zelf zoo ver, dat, ik meen uit een gedeelte der B… leen, de schoonste schoonen voor den Soesoehoen… naar Soerakarta moesten opgezonden worden. Dit w…

---

[1]) Nahuys, Officieele rapporten.

voor die streken mede een soort van belasting, gelijk weêr voor andere landen, om padie, kaarsen, garens' kleedjes, brandhout of andere benoodigdheden voor den kraton op te brengen. Oordeelde nu echter de Soesoehoenan dat de gebragte schoone geenszins de schoonste was, dan werd zij niet alleen met protest teruggezonden, maar werden ook de hoofden dier streek daarvoor in een hooge boete geslagen. »Men kan het gerustelijk als een axioma aannemen," zegt de reeds genoemde schrijver [1]. »dat, waar onder een onafhankelijke Indische regering de onkuische drift van den vorst spreekt, alle heilige regten van het huwelijk en alle banden van het bloed moeten zwijgen."

De hofhouding en statie der vorsten en de diensten die zij van de bevolking ter hoofdplaats eischten, waren meer dan drukkend. De regenten moesten jaarlijks van zes tot zeven maanden op de hoofdplaats vertoeven. Daar moesten ze dan verschijnen met groot statiegevolg, tot eer van den vorst, tevens met een groote menigte volks uit hun gewest, om gedurende dien tijd daar zonder betaling voor den vorst te arbeiden. Vele dagreizen ver moesten zij komen, door bosschen en langs ongebaande wegen trekken. Dan bragten ze ook hun verschillende opbrengsten, met nog vele andere verpligte geschenken. Ieder moest er wat van hebben; vooral de rijksbestuurder, de man in wiens hand het lot der regenten was.

Gij kunt nog op de aloen-aloen, het voorplein van den kraton te Soerakarta en Djokdjokarta, de vervallen open loodsen zien staan, waaronder de regenten toen dagelijks, met hun gevolg moesten zitten als eerewachten en uitzien of de vorst misschien naar buiten kwam.

Die verpligte geschenken of liever buitengewone opbrengsten, werden niet alleen door den vorst, maar ook door alle grooten en hoofden gevraagd bij gewone en buitengewone feesten. De eerste waren Moeloed, Poeassa, grebek besar, de groote Mahomedaansche feestdagen en voor de vorsten bovendien nog hun troon en naamdagen; de laatste vonden plaats bij geboorte, besnijdenis, huwelijk, ook bij sterfgevallen en andere extra gelegenheden.

Het volk, dat niet veel had, moest maar zorgen dat de geschenken kwamen. Oneindig drukkender nog voor het volk dan die geschenken, waren de hofreizen en het maanden lang verblijf op de hoofdplaats, ver van hun huis, gezin en akker.

Het volk verliep en verdween dan ook gewoonlijk grootendeels voor den bepaalden tijd, door honger en heimwee voortgejaagd. De regenten konden, wat ze ook deden, hen niet bij elkander houden. Maar ze hadden dan ook een bitter hard lot, die arme menschen.

Eens zei een oud regent uit Kediri, die zich dien tijd nog zeer goed herinnerde; als we eindelijk mogten gaan dan vlogen we als vogelen, hun kooi ontvloden, naar huis terug; en vervolgde hij, bij een vergelijking van het eenmalig en tegenwoordig lot, des volks, getroffen; nu wordt het volk als menschen, toen werd het als beesten behandeld; hadden ze hun werk verrigt, soms dagreizen ver gedragen, dan werden ze zonder de geringste betaling, weder in het bosch terug gejaagd."

In wijden omtrek is de landstreek om de hoofdplaats Djokdjokarta, naar alle kanten met uitgestrekte ruïnen van lustverblijven, badplaatsen, terrassen en muren bedekt. Zij zijn meest allen, onder de regering van den sultan, van den bekenden en beruchten Sepoe, gebouwd. Hoe veel duizende Javanen, die daarvoor uit de verst gelegen gedeelten van zijn rijk moesten komen, hebben daaraan jaren lang, om niet moeten arbeiden; hoe velen hunner die alleen moesten komen en blijven om zoo misdadige ijdelheid van hun vorst te dienen, welke nimmer naar hun huis wederkeerden!

En nu hebben wij nog niet gesproken van de gedurige en jarenlange oorlogen, welke onder de Javaansche vorsten het land verwoestten, het volk in diepe ellende stortten-, van de monsters in vorstelijk gewaad, die daar soms op den troon zaten. Een hunner, voorzeker de meest booze, naar de plaats waar hij begraven ligt, Tagal Wangi genoemd, liet op een gegeven teeken vijf of zes duizend priesters, die hij van verraad verdacht hield en listig op zijn aloen-aloen had weten te vereenigen, wreed vermoorden!

Op een anderen tijd liet hij om zijn smart over den dood van een geliefde vrouw te betoonen, een groot aantal zijner bijvrouwen, elkander verteeren en doodhongeren.

Wat dunkt u? Gij verlangt niet meer te hooren. Het is dan ook meer dan genoeg om ons te overtuigen, dat het lot der Javanen onder hun vorsten diep, diep ellendig was.

(*Wordt vervolgd*).

BATAVIA.

Bij het ter perse leggen dezer Courant was de Java-Post nog niet aangekomen.

Het americaansche schip *Surprise*, kapitein Ramlet, van China nar Newyork, passeerde op den 26 Nov. Anjer en rapporteerde aldaar, dat hij den 24sten beoosten in straat Gaspar de boot van het Nederlandsche schip *Watergeus*, kapitein Giesen, van Banka naar Soerabaija met gouvernements tin, had ontmoet, dat hij er 20 uren ten anker had gelegen, om hulp te verkrijgen. De *Watergeus* had in straat Banka 4000 schuiten tin overboord geworpen.

— Gedurende de maand November is in de Spaarbank

ingebragt geworden	*f* 20970.69
terug genomen	» 12942.92

Op Ult. November beliepen de inlagen:

van 1051 Inleggers	*f* 779,155.58
zijn tot dien datum terug genomen .	» 309,297.69
Zoodat ingelegd blijft	*f* 469,857.89

— Volgens partikuliere bladen van Marseille is de gevreesde zeeziekte, die zoo menigeen van een zeetogtjen terug houdt, of zoo dit onvermijdelijk moet geschieden, er huiverend tegen op doet zien, door een Belgische uitvinding, die op nieuw gunstig getuigt van den vindingrijken menschelijken geest, overwonnen. [illegible] bestrijdt deze fatale ongesteldheid door middel van een gordel, door den uitvinder genaamd: *ceinture aromale électrique contre le mal de mer.* De bedoelde bladen zeggen, dat de dames tot het gevolg der keizerin behoorende die anders verschikkelijk aan zeeziekte souffreerden, bij den overtogt van Marseille naar Algiers geen den minsten hinder hadden van die kwaal, alleen door het aanwenden van dezen gordel, die niet alleen door dames, maar ook door heeren gebruikt kan worden. *Man kann's ja probiren*, zou de Duitscher zeggen.

— Van Timor schrijft men:

Op Larentoeka zijn de militaire kommandant en de doktor, die zich op de jagt bevonden, door eene honderdtal inlanders aangevallen.

Den kommandant zette men den tromp van een geweer voor het hoofd, doch doordien hij den loop met de hand wegsloeg, ging het schot gelukkig in de lucht af. Te gelijker tijd werd hij van achteren door en lans bedreigd, die echter door zijn bediende werd afgeweerd.

Het is hun evenwel mogen gelukken, niettegenstaande de bedreigingen des vijands, ongehinderd weer het fort te bereiken.

Samarang. — Ten vervolge op het voorkomende in de Javasche Courant van 21 November jl, kan thans medegedeeld worden, dat niet alleen één der bazaarloodte *Demak*, maar ook een met pannen gedekt huis en pandoppo van den patih aldaar, alsmede de woning van den loerah der kampong Sampangan door een rukwind zijn omver geworpen, terwijl het zich heeft bevestigd, dat bij dit ongeval 4 van de in de bazaarloods zich bevindende vrouwen bezweken, en tien andere personen min of meer ernstig verwond zijn.

Celebes en Onderhoorigheden (October), — In de noorderdistrikten en ter hoofdplaats Makasser deden zich enkele gevallen van pokken voor. De bevolking in de omstreken van Balangnipa (afdeeling Sandjai) scheen zeer met onze geneesmiddelen en geneeswijze ingenomen te zijn, hetgeen grootendeels werd toegeschreven aan de persoonlijke eigenschappen van den aldaar geplaatsten officier van gezondheid.

De vaccine ontmoette nog veel tegenstand, vooral in de Noorderdistrikten, van waar het berigt werd ontvangen, dat de inwoners eener kampong gezamentlijk aan den inlandschen vaccinateur hadden verklaard, dat zij de kinderziekte beschouwden als heilzaam en liever hunne kinderen daardoor aangetast dan gevaccineerd zagen. De pokken schijnen in dat gewest zeldzaam groote verwoestingen aangerigt te hebben.

Door de veranderde weersgesteldheid vielen er voor het jaargetijde ongewoon zware regenbuijen; zulks was echter gunstig voor het in gereedheid brengen van padivelden, voor het aanplanten van djagong en voor het jonge suikerrietgewas ter westkust.

In Bonthain stond de padi veelbelovend en was het snijden daarvan aangevangen.

In Boeloekomba was men nog bezig met planten.

Ook in Sandjai viel de padioogst zeer voordeelig uit.

Aan de wegen rondom Balangnipa (afdeeling Sandjai) werd ijverig voortgewerkt.

Van de inlanders, die in Augustus 1859 een Europeschen korporaal en kort daarna nog een inlander op den grooten weg tusschen Maros en Tello vermoorden, zijn een ter dood en verscheidene der overigen tot mindere straffen veroordeeld."

De handel en de scheepvaart waren in de maand October zeer levendig, als zijnde van buiten te Makasser aangekomen;

8 raschepen onder Nederl. vlag.
2 » » vreemde »

waaronder drie met volle ladingen uit Europa; benevens 50 inlandsche vaartuigen.

En naar buiten vertrokken:

7 raschepen onder Nederl. vlag.
4 » » vreemde »
51 inlandsche vaartuigen.

Van plaatsen binnen het gouvernement zijn te Makasser in genoemde maand aangekomen 112 en naar dergelijke plaatsen vertrokken 106 vaartuigen.

De vaart in de kleine havens was als volgt:

	Ingeklaard.	*Uitgeklaard.*
Zuiderdistrikten in de eerste helft van October.	9 praauwen.	7 praauwen.
Bonthain	16 »	42 »
Sandjai	32 »	62 »

De verpachting van 's lands middelen voor het jaar 1861 heeft opgebragt *f* 259,950 alzoo *f* 91,911 meer dan die voor het loopende jaar en *f* 104,960 meer dan die voor 1859.

De vertiening heeft in dit jaar opgebragt *f* 141,306.20 of *f* 23,058.63 meer dan in het vorige jaar.

De huistaks ter hoofdplaats Makasser is voor 1861 aangeslagen tot een bedrag van *f* 17,733 of *f* 2.977 meer dan voor het loopende jaar.

Den 21sten October jl. werden te Makasser negen schipbreukelingen, afkomstig van eene verongelukte, te Boeton te huis behoorende praauw, aangebragt en wel met een inlandsch vaartuig van Sanraboni, gevoerd door Poea Daoeng, die deze lieden op het onbewoonde eiland Banka Oelang in deernis waardigen toestand had aangetroffen.

Dewijl de inlandsche handelaren, die de Tangka rivier in- en uitvaren, in de onzekerheid verkeerden of zij al dan niet verpligt zijn om regten te betalen aan de Sabandars, welke regten vorderen op den linkeroever van die rivier, zijnde Bonisch grondgebied, is bepaald, dat geene tollen of regten mogen worden geheven op de vaart, maar wel op de goederen, welke in- of uitgevoerd worden.

Op verzoek is aan den koning van Goa hulp verleend, om van de vorstin van Binamoe de teruggave te verkrijgen van een dertigtal paarden door menschen van Toratea tegelijk met een zevental bereids achterhaalde paarden uit zijne stoeterij ontvreemd.

Het door het gouvernement bekrachtigde kontrakt met Sanraboni is op den 31sten October door den kontroleur der Zuiderdistrikten aan de vorstin en de hadat uitgereikt.

Banda. (September en October. — Op den 3den September werden drie aardbevingen gevoeld. De eerste des nachts tien minuten voor een ure; de tweede des avonds 5 minuten voor 8 uren en de de derde 7 minuten voor 8½ uren. Deze schokken waren horizontaal, niet hevig en hadden eene rigting van het Z.-O. naar het N.-W.

In de maand October hadden mede drie aardschuddingen plaats. Twee vrij hevige, horizontale en in de rigting van het N.- W. naar het Z.-O. t. w. in den nacht van den 3den op den 4den te half 2 uren en in den avond van den 6den, 10 minuten voor half 10 uren. De derde in den namiddag van den 16den, 18 minuten over 12 uur was zeer ligt. De rigting was niet waargenomen.

Eerst den 14den October werd de langdurige droogte door zware regenbuijen afgewisseld.

De gezondheidstoestand liet weinig te wenschen over.

De in de maanden Augustus en September geheerscht hebbende droogte had veel nadeel aan de noten-muskaat-boomen toegebragt. Te Poeloe-Aij ontstond daardoor eene kleine soort van kevers, die een 100 tal noten-muskaat-boomen deden uitsterven. Door berooking heeft men deze insekten weten te verdrijven.

In de maand Aug. werden geoogst 22.547.305 notenpitten.
in September . . . . . . 17,648.370 »
of te zamen . 40.195 675 notenpitten.

opleverende 92,441 pd. foelie, en kalkulatief 302,845 pd. noten.

Den 6den en 7den November waren in 's lands pakhuis geleverd 52,160 pd. foelie, produkten van Augustus 30,817 pd. noten, produkten van Mei jl. en op den 6den en 9den October 40,281 pd. noten, produktie van de maand September benevens 31,376 pd. noten, produktie van de maand Junij jl.

Naar Java waren verzonden op den 5den September 49 vaten met foelie, 618 vaten met noten, 2 kisten met notenzeep en op den 1sten October 164 vaten met foelie, alsmede 186 vaten met noten.

Als eene bijzonderheid wordt gemeld, dat den 10den September op het perk *Wellevreden*, in het distrikt *Lonthoir* geoogst zijn 110,000 notenpitten; een cijfer, dat nog nooit te voren op eenig perk op één dag is bereikt met betrekking tot het aantal geplukte *volkomen rijpe noten*.

Door den grooten aanvoer van rijst, sago-koeken en klappernoten waren deze artikelen in prijs gedaald. De visch was overvloedig en tegen lagen prijs te bekomen. Door de aankomst van vele Ceramsche vaartuigen heerschte op den bazaar veel levendigheid.

TERNATE, (*October.*) — Naar aanleiding van een door den gouverneur der *Moluksche eilanden* gedaan verzoek, om toezending van Alfoeren, ten einde op *Ceram* ter beteugeling der aldaar uitgebroken onlusten, tegen den vijand te worden aangevoerd, begaf de resident zich den 14den October naar *Galela* op *Halmaheira*. Binnen 36 uren waren 200 dier personen verkregen, welke den 18den October per de *Vice Admiraal Koopman* naar *Ceram* vertrokken.

Eene oproeping te *Sabello* had mede het gewenschte gevolg, dewijl 307 personen zich voor den krijg aanmeldden. Met nog eenige Alfoeren uit *Tobaroe* bedroeg het aantal vertrokkenen bereids 600.

Te *Galela* was de padioogst gunstig. Ook werd daar klapperolie gemaakt. Men droeg veel zorg voor het onderhoud der klapperboomen. De rijst kostte er *f* 3 en de olie *f* 8 à *f* 12 de pikol. Gedurende zijn aanwezen aldaar trachtte de resident de vaccine te doen invoeren. De hoofden bragten hiertegen bezwaren in, en verzochten, dat op deze aangelegenheid na terugkomst der naar *Ceram* vertrokken hoofden en mannen mogt worden teruggekomen.

Het hoofdbezwaar bestond daarin, dat al de vaccinateurs mannen zijn en de hadat de aanraking van eene vrouw door een voor haar vreemden man verbiedt.

Deze bevolking is strikt eerlijk. Op het woord van een Alfoer wordt meer vertrouwen gesteld, dan op eene notariële akte, gepasseerd met een Mahomedaan; het volk is onderworpen aan zijne wettige overheid en bezit, hoewel het uiterlijk woest en onbeschaafd is, de deugden van den onbedorven natuurmensch.

TIMOR. — (*September en October*). — De keizer van *Groot Sonnebait* moet eenige geschenken gezonden hebben aan den radja van *Amanoebang*, ten einde hem over te halen om den fettor van *Takaip* te beoorlogen. Doch de radja zoude geantwoord hebben, dat hij aan het verzoek niet wilde voldoen, uit vrees voor het gouvernement.

Den 7den September zijn het hoofd (otopaha) en vijf mindere hoofden van *Monobait*, welke hunne onderwerping en gehechtheid kwamen betuigen, door den resident officieel ontvangen.

Bakikooi heeft zich te *Pritti* bij den posthouder aangemeld en den eed van trouw en gehechtheid aan het gouvernement gedaan.

Bij twee gelegenheden zijn vier en vijf menschen van *Larantoeka* door volk van *Adonara* vermoord.

Den 18den kwamen ter hoofdplaats 4 deserteurs van het Americaansche schip *Benjamin Jucker*.

De gezondheids-toestand was bevredigend.

De rijst kostte in September *f* 9 en de padi *f* 5 de pikol. De prijzen dezer artikelen en van de djagong waren in October van *f* 10, *f* 5, *f* 3 tot *f* 8, *f* 4 en *f* 2½.

In deze twee maanden zijn aan regten geheven *f* 3226,59½ en *f* 179,55.

— Door den posthouder van *Rotti* zijn in de maand September naar *Koepang* opgezonden drie schipbreukelingen eener op het eiland *Serapoe* (*Celebes*) te huis behoorende praauw padoeakan.

Volgens hun verhaal waren zij in het laatst der maand Januarij d.j. van daar gezeild, met het doel om tripang te visschen in de nabijheid van *Harigih*, een eiland op de kust van *Nieuw Holland* gelegen.

Hun vaartuig was destijds bemand met 18 koppen.

Te *Kajoe-Djawa*, op dat eiland, in de maand Junij daaraanvolgende aangekomen, is de praauw, nadat men zich drie dagen met gezegde vangst had onledig gehouden, door een hevigen rukwind omgeslagen en gezonken.

Bij die gelegenheid zijn 15 der opvarenden verdronken, waaronder de djoeragan *Poea Peloe*.

De overigen hebben zich met de bij de praauw behoorende sampan gered en zijn, na 20 dagen omzwerven, gedurende welken tijd, althans zoo luidt hun verhaal, zij niets te eten of te drinken hadden, in een beklagenswaardigen toestand op *Rotti* aangeland.

[1] Als boven.

Voornoemde posthouder heeft hen gevoed en gehuisvest.

Sedert bevonden zij zich te *Koepang*, in afwachting eener geschikte scheepsgelegenheid, om naar de plaats van herkomst terug te keeren. (*Jav. Ct.*)

NEDERLAND.

Met genoegen berigten wij, dat niet alleen Z. M. de koning HD. bijzondere toevredenheid heeft betuigd over de talrijke blijken van achting en genegenheid, aan HD. en aan HH. KK. HH. den prins van Oranje en prins Frederik te Rotterdam bij gelegenheid van het Tollensfeest betoond, maar dat ook de heer direkteur van het kabinet des konings, speciaal bij missive aan den heer burgemeester dier gemeente, 's konings hooge tevredenheid over het feest heeft te kennen gegeven.

Naar aanleiding van bovengenoemd feest heeft Z. M. den burgermeester, de heer F. J. Hoffman bevorderd tot kommandeur der orde van den Nederlandschen Leeuw, en in dezelfde orde benoemd tot ridders de heeren Joost van Vollenhoven en C. G. Schutze van Houten. Voorts heeft Z. M. benoemd: de heeren mr. A. Bogaers en mr. Aart Veder tot komm. der orde van de Eikenkroon, J. Strackée en mr. W. S. van Reesema tot officieren en W. A. Scholten tot ridder dier orde.

ENGELAND.

Londen, 28 Sept. — In de nabijheid van Edinburg heeft Dingsdag l.l. een ijzingwekkend ongeluk plaats gehad. De heer Henry, een geweermaker aldaar, begaf zich naar een veld bij de stad met zijn zoon een fikschen knaap van 12 à 13 jaren, ten einde het vizier van eene buks te stellen. De knaap werd, zoo als gewoonlijk, door zijn vader als chalonneur gebezigd, en terwijl de man schoot, verborg zich de knaap in een gat in den grond. Ongelukkig kwam de jongen, nadat de vader eenige schoten had gedaan, uit zijne schuilplaats te voorschijn en stond juist voor de schijf, toen de vader, zijn zoon niet opmerkende, aanlegde en afvuurde, met het ongelukkig gevolg, dat de kogel door het hoofd van den knaap heênging en deze dood op de plaats bleef liggen.

— De New-Yorksche bladen maken melding van een betreurenswaardig voorval, dat de reis van den prins van Wallis in Kanada heeft gekenmerkt. Gelijk men weet, is de Orangistische partij in Kanada zeer talrijk en invloedrijk. De leden dier partij hebben van de aanwezigheid van den prins gebruik willen maken tot het doen eener manifestatie, welke echter bijna een vijandelijk karakter ten opzigte van den persoon des prinsen aannam. Te Toronto namelijk maakten de Orangisten zich meester van het rijtuig van den prins en dwongen het onder een eereboog, met allerlei inscriptiën en de kleuren hunner partij versierd, door te rijden, in weêrwil van het protest van den hertog van Newcastle en de vertoogen van den mayor der stad. Dergelijke tooneelen wachtten den prins te Kingstown en Belleville, om welke reden hij geweigerd heeft die steden te bezoeken. De gouverneur-generaal van Kanada, sir Edmund Head, heeft ongetwijfeld naar aanleiding van het voorgevallene zijn ontslag ingediend.

FRANKRIJK.

Jacques V., echtgenoot van eene allerliefste vrouw, vader van een kind, dat hij teeder beminde, gevoelde zich de gelukkigste aller menschen. Zijne herberg op den weg van St. Cloud was goed beklant, en de Seine, die voorbij zijn huis stroomt, was eene onuitputtelijke bron van voordeel voor hem. Niet alleen, dat het Seinewater wel eens de dienst van wijn moest doen, maar ook zijne twee hartstogtelijke liefhebberijen, het varen en de visscherij, welke anders nog al wat geld kosten, bragten hem integendeel geld op, want bij de wedstrijden won hij gewoonlijk de hoogste prijzen en daar hij alle kunstgrepen kende, om den visch aan zijn hengel of in zijne netten te lokken, had hij steeds voor iedereen visch voor handen; bovendien toonde zijne gedekoreerde borst, dat menig drenkeling aan hem het leven had te danken.

In een enkelen oogenblik nam dit gelukkige leven een einde. De kleine jongen werd ziek en de hulp der beste geneesheeren, de onvermoeide zorg van vader en moeder konden hem niet in het leven behouden; weinige dagen na zijn dood werd ook de moeder ziek en volgde haar kind naar betere gewesten. De arme Jacques bleef bij dit alles kalm; geen traan zag men in zijne oogen. Alleen bemerkte men, dat hij zijne zaken regelde, hetgeen werd toegeschreven aan zijn plan, om de herberg te verkoopen. Een paar dagen geleden zou hij het plan, dat hij sedert den dood zijner vrouw had gesmeed, ten uitvoer brengen. Hij stapte des ochtends zeer vroeg in zijn bootje en begaf zich midden in de Seine, om zich te verdrinken. Bevreesd zijnde, dat zijn talent als zwemmer, waaraan zoo menigeen het leven had te danken, ook hem zou redden, bond hij een zwaren steen om zijn hals en wilde den noodlottigen sprong wagen, toen zijne aandacht eensklaps op iets anders werd gevestigd.

Hoe vroeg Jacques ook was opgestaan, een ander was hem voorgekomen en wel met hetzelfde doel, wegens nagenoeg dezelfde reden opgevat. Jacques, den val van een mensch in het water hoorende en ziende hoe hij met den dood worstelde, ontdeeld zich van den steen en, gehoor gevende aan zijn gevoel van menschlievendheid, sprong hij den ongelukkige achterna en redde hem. Hij bragt den drenkeling naar zijne woning en bragt hem in het leven terug. Zij verhaalden elkander hunne lotgevallen, het ongeluk, dat beiden had getroffen, het plan, dat beiden hadden gekoesterd; het ongeluk had vertrouwen bij hen opgewekt en een band van vriendschap doen ontstaan. Zij besloten van hun plan af te zien, want innige vriendschap troost hen; zij hebben in elkander teruggevonden, wat zij in hunne vrouwen hadden verloren.

— Het onderzoek, ingesteld ten gevolge van het met Engeland gesloten handelstraktaat, heeft aan de schatkist 230,000 francs gekost.

— Alle diplomatieke dépêches luiden eenstemmig, dat er nog altijd eene groote bedrijvigheid heerscht in de betrekkingen tusschen de hoven van Weenen, St. Petersburg, Berlijn en Londen. Het berigt van onderhandelingen, die tusschen de keizers van Frankrijk en Rusland geopend zouden zijn, met het doel om laatstgenoemden aan den invloed van Oostenrijk te onttrekken, is ongegrond. In antwoord op de zending, die door prins Michael Gortschakoff te Weenen vervuld is, heeft de keizer van Oostenrijk den prins Alexander van Hessen naar St. Petersburg gezonden. Aan de andere zijde is de Oostenrijksche veldmaarschalk Hess met eene diplomatieke en militaire zending belast, waartoe bij zich met den koning der Belgen zal hebben te verstaan, die een der voornaamste ijveraars is voor de tot standkoming eener koalitie. Men acht het voor mogelijk dat de veldmaarschalk Hess zich ook naar Londen begeven zal.

Men verneemt wijders dat de hoven van Rusland, Oostenrijk en Pruissen te Warschau een of- en defensief verbond zullen teekenen, ten einde elkander wederkeerig hunne verkregen regten op de Poolsche natie te waarborgen, terwijl de bijeenkomst der koningin van Engeland met den prins-regent van Pruissen aan geen twijfel meer onderhevig is.

Te midden van die onderhandelingen der vier groote mogendheden, waarbij Frankrijk geheel wordt buitengesloten, ziet Napoleon III zich op hetzelfde geïsoleerde standpunt geplaatst, waarop Lodewijk Philips in 1840 geraakte door het Aegyptische waagstuk. Daar Napoleon evenwel aan het hoofd der revolutie in Europa staat, boezemt hij oneindig meer vrees in dan destijds Lodwijk Philips.

Te Bern wordt door onzen gezant, den markies de Turgot, zulk eene heftige en dreigende taal gevoerd, dat men in Zwitserland ernstig beducht is voor een vijandelijken inval. Zwitserland heeft thans een leger van honderd duizend man op de been, die ijverig in de kampen van Thun en Brugg in den wapenhandel geoefend worden.

En te midden van al die verwikkelingen is Napoleon III nog ondoordringbaarder, nog zorgeloozer dan voorheen. Zijn vertrouwen in de toekomst is onbegrensd. Dat vertrouwen wordt echter niet door onze beschaafde standen gedeeld. Er heerscht alhier zelfs veel ongerustheid, die nog altijd de handelsoperatiën verlamt.

DUITSCHLAND.

Weenen, 27 Sept. Naar men van hier aan den *Times* schrijft, moet keizer Franz Joseph tot den groothertog van Hessen-Darmstadt verklaard hebben, dat hij zijn onderdanen eene konstitutie zou geven, doch eerst »nadat hij zijn zwaard zou hebben nedergelegd".

— Uit Weenen verneemt men, dat daar weder onrustbarende berigten over de gisting in Hongarije ontvangen zijn. De bekendmaking dat de hoogeschool te Pesth voorloopig gesloten blijft is te laat verschenen; de meeste studenten zijn daar reeds aangekomen. De verschrikkelijke maatregel „preventieve inhechtenisneming van gevaarlijke personen," met andere woorden, het voorbijzien van regt en wet, is thans van Venetië, waar hij reeds gedurende twaalf jaren onophoudelijk wordt toegepast, tot Hongarije uitgestrekt. In Venetië heeft dit lot op nieuw een aantal ongelukkigen getroffen. De gevangenissen van Oostenrijk — schrijft een Weener korrespondent — zullen weldra te klein worden. Intusschen moeten de italiaansche soldaten van Oostenrijk naar de duitsche bondsvestingen gezonden worden, hetgeen — volgens de juiste opmerking van bedoelden berigtgever — onder de tegenwoordige omstandigheden juist de veiligheid dier vestingen in gevaar brengt.

— Een aantal Bohemers heeft aan den keizer van Oostenrijk een adres ingezonden, waarin de grieven en wenschen van Boheme worden uiteengezet. De adressanten doen uitkomen: dat de boheemsche of czechische natie, zeven millioen zielen sterk, de talrijkste is van allen, die de oostenrijksche staten bewonen; dat zij in digte groepen is zaâmgetrokken; dat zij in beschaving, verstandsontwikkeling en stoffelijke kracht bij de andere nationaliteiten niet achter staat; dat zij veel meer dan de andere aan den oostenrijkschen scepter onderworpen landen in de rijkslasten bijdraagt, en dat van haar reeds meermalen de reorganisatie der oostenrijksche magt is uitgegaan. Vervolgens voeren zij aan: dat de regering van Weenen, in plaats van door koncessiën, die slechts regt en billijkheid zouden ten grondslag hebben, de vroegere diensten der boheemsche natie, te beloonen, niets onbeproefd laat om haar te „germaniseren"; dat de boheemsche taal van de scholen en regtbanken wordt uitgesloten; dat de personen, die zich tegen de boheemsche natie het vijandigst toonen, belooningen ontvangen, en over het algemeen — zoo als door zeer veel aangehaalde feiten blijkt — de regering die natie niet gezind is.

Berlijn, 30 Sept. In de Pruissische havens heerscht eene bijzondere bedrijvigheid voor het uitrusten der nieuwgebouwde kanonneerbooten, daar dit nog in den loop van dit jaar moet voltooid zijn. Eene nieuwe bestelling tot kompletering der kustflotille wordt tegen het aanstaande voorjaar te gemoet gezien, zullende daarbij onderscheidene nieuwe verbeteringen ingevoerd worden. Ook de nieuwgebouwde schroefkorvet *Gazelle* is thans van hare machines voorzien, en zullen binnen eenige dagen daarmede proefvaarten worden gedaan.

Het Pruissische oorlogschip *Loreley* heeft zich in de laatste dagen naar het fort van Messina begeven, dat, zoo als men weet, zich nog in de magt der troepen van koning Frans bevindt. Nu is het opgemerkt geworden, dat bedoeld fort, hetwelk gezind scheen met den kommandant van Messina te kapituleren, na dit bezoek van de *Loreley* daarvan niet meer heeft willen hooren. Dit voorval heeft in de laatste dagen aan de Duitsche bladen stof tot polemiek gegeven, daar velen aan de tusschenkomst van den Pruissischen kommandant, den kapitein Kühn, deze verandering in het besluit van den koninklijken bevelhebber van het fort hebben toegeschreven. De liberale Pruissische organen ergeren zich hierover zeer, hoewel de zaak bij lange na nog niet tot genoegzame opheldering is gekomen. Niemand, zegt onder anderen de *National Zeitung*, zal ontkennen, dat door deze tusschenkomst de in Italie zich bevindende Pruisen in eene moeijelijke positie kunnen geraken en dat de vernieling van Messina met al de onheilen, voor de bevolking daaraan verbonden, daarvan het gevolg kan zijn, om niet van andere verwikkeling[illegible] te spreken.

Uit Palermo wordt zelfs aan de *Triester Zeitung* [illegible]schreven, dat de bevelhebber der *Loreley* ook den k[illegible]mandant van het fort Agosta heeft gesproken, ten [illegible]volge waarvan de kapitulatie dier sterkte, waaro[illegible] de onderhandelingen reeds plaats hadden, insgel[illegible] achterwege bleef.

ITALIE.

Het officiële blad van Perugia deelt de volge[illegible] dépêche mede, door de Sardiniërs op het telegr[illegible] kantoor te Spoleto gevonden:

» Te adresseren aan den heer Luzzi voor den [illegible]nister bij zijne aankomst.

» Aan Z. Exc. den minister van oorlog.

» Wanneer de telegraafdraden alle nachten da[illegible] de eene, dan op de andere lijn worden afgesnede[illegible] de ontstentenis van een koerier op Zondag een [illegible] militaire ramp. Er zijn tijden dat men overal bij [illegible] togten op zon- en feestdagen den arbeid vergunt[illegible] ik geloof dat de tijd gekomen is, waarin Rome [illegible] moet gewennen op Zondag als op de andere dagen [illegible]riers af te zenden en te ontvangen. Ik vraag bep[illegible] *dat men een einde make aan die schijnheiligheid*, d[illegible]stens het engelsche protestantismus waard en die sl[illegible] de luiheid der ambtenaren bevordert.

„Spoleto, 10 Sept. 1860. „De opperbevelheb[illegible]

„DE LAMORICIÈRE."

— Brieven uit Napels maken melding van eene he[illegible] die met het leger van Garibaldi vecht, zij is gen[illegible] gravin Marie della Torre. Tot aan de tanden gew[illegible] en zich steeds in het eerste gelid bevindende, h[illegible] deze tweede Jeanne d'Arc, in het gevecht op den 20s[illegible] twee Napolitanen gedood.

— Kolonel Zambianchi, die zich te Genua in [illegible]vangenis bevindt, omdat hij de pauselijke grenzen [illegible] overschreden, heeft een zeer vreemd protest aan de r[illegible]ring ingediend: »Gij houdt mij gevangen, omdat [illegible] pauselijke grenzen met 50 man, met gevaar van [illegible] leven, ben overgerukt, en gij beroemt u diezelfde [illegible]selijke Staten te zijn binnengerukt met 45,000 [illegible] Van twee zaken is eene zeker; het is óf een gehei[illegible] pligt om het land van vreemde herden te bevrij[illegible] óf het is eene misdaad; want wat voor Garibaldi eene [illegible]daad is, kan geen geheiligde pligt voor u zijn. Is [illegible] eene misdaad, wie is dan de schuldigste? Ik, die [illegible] bevelen van mijn generaal heb opgevolgd, of gij, [illegible] bevel hebt gegeven aan uwe troepen om het te do[illegible] Ik, die slechts *mijn* leven heb gewaagd, of gij, die [illegible] kroon van den koning en het leven van 10 milli[illegible] Italianen waagt?"

— Alexander Dumas heeft reeds zijn ontslag ge[illegible]men als direkteur van het museum van schoone kun[illegible]

— Uit Venetië wordt gemeld, dat er te Verona e[illegible] andere steden manifestatiën tegen de regering heb[illegible] plaats gehad. Verscheidene personen zijn gearrest[illegible] en terwijl deze geschiedden, werd de driekleur uit [illegible]scheidene huizen uitgestoken; de bevolking juichte [illegible] onder den kreet: »Leve Italië!" toe.

— Men heeft inlichtingen bekomen aangaande de [illegible]delingen van de Mazzinistische partij, met het doel [illegible] Garibaldi tot haar kant over te halen. Eene deput[illegible] heeft zich tot hem begeven en hield eene aanspraak [illegible] hem, welke hierop nederkwam: »Wij zijn het land [illegible] werd in deze redevoering verschrikkelijk op de mi[illegible]ters gescholden. Garibaldi antwoordde hierop, da[illegible] overtuigd was, dat de spreker gelijk had. Daarop [illegible] een tweede spreker het woord, en toonde de laag[illegible] der handelingen van graaf Cavour aan. Dit was G[illegible]baldi op zijn zwakste punt aanvallen en hij was [illegible]kelijk geroerd. De deputatie was thans van oord[illegible] dat zij hem had gewonnen en om deze overwin[illegible] nog grooter te maken, bood zij Garibaldi het dikt[illegible]schap voor het leven aan. Hierop antwoordde hij [illegible] zich te verwijderen en alleen te zeggen: »mijn progr[illegible]ma luidt: Italië en Victor Emmanuel!" De deput[illegible] bleef verbluft staan.

AEGYPTE.

Uit Alexandrie wordt gemeld, dat, terwijl men zich [illegible] Europa over den ongunstigen zomer beklaagt, de hi[illegible] vooral in de Nijlstreken, tot nu toe onuitstaanb[illegible] is geweest en aanhoudend op zulk een hoogen gr[illegible] is gebleven, dat zelfs de oudste Aegyptenaars zich [illegible] iets niet herinneren. Als een enkel voorbeeld wo[illegible] daartoe o. a. bijgebragt, dat aan boord der pakketb[illegible] van Suez naar Aden, in het laatst van Augustus, [illegible] personen ten gevolge der overmatige warmte zijn [illegible]zweken. Een hunner was de nieuw benoemde Spa[illegible]sche gouverneur der Philippijnsche eilanden, die n[illegible] zijn post op reis was, de tweede was een Engel[illegible] ingenieur en de derde eene jonge dame. De kap[illegible] der stoomboot is op die reis meermalen verpligt gewe[illegible] het vaartuig hetwelk voor den wind liep, een [illegible] wegs terug te doen gaan, ten einde de equipage en [illegible]sagiers, door tegen den wind in te varen, eenige v[illegible]deming zouden kunnen hebben.

VERSCHEIDENHEDEN.

Napoleons Geboortedag.

In den zomer van het jaar 1807 lag in het Pru[illegible]sche stadje A. een detachement Fransche artillerie. [illegible] bevelhebbende officier liet op den avond voor den 1[illegible] Augustus aan de overheid zeggen, dat hij geene bij[illegible]dere deelneming der inwoners aan den feestdag [illegible] morgen, den 38sten geboortedag van Napoleon, verw[illegible]te, doch evenwel verlangde, dat men de stads-mu[illegible]kanten order zou geven, om op den toren te sp[illegible] terwijl hij met zijn detachement deze driemaal zou ro[illegible]rijlen.

Den 15den Augustus brak aan, het detachement st[illegible] reeds tot den plegtigen togt gereed, slechts de stads[illegible]ziekant liet zich niet zien. De officier, hierover verg[illegible] gaf er kennis van aan de overheid, en dadelijk da[illegible] werd de muziekant uit zijne woning geroepen; hij kw[illegible] met zijne medehelpers schielijk te voorschijn, en s[illegible]de met hen naar den toren, alwaar hij zijn orchest [illegible] de toren-galerij plaatste. Doch in de haast had hij h[illegible] muziekboek vergeten; het te gaan halen, was te la[illegible]

e muziekanten kenden slechts een paar stukken van ten. In den angst van zijn hart stemde hij het eerste beste lied aan, hetwelk hem schier onwillekeurig innen schoot, en wel: *Es kann ja nicht immer so en.* (Het kan immers niet altoos zoo blijven.)

oodra de menigte, die beneden aan den toren stond, hoorde, werden luide vreugdekreten aangeheven. Al woners, die nog in hunne huizen waren, liepen buiten, en het geroep van bravo, bravo! deed den d daveren. De kapitein, die noch den text, noch melodie kende, was ongemeen verrast; hij zag daar- lechts eene verblijdende geestdrift voor Napoleon, gaf dit in zeer verpligtende uitdrukkingen te ken- aan de overheid, die zich wel wachtte, om hem van wezentlijke toedragt der zaak te onderrigten.

Anekdote uit het leven van Jérôme Bonaparte.

rl Caesar von Leonhard verhaalt in het tweede van zijn werk: »Uit onzen tijd en mijn leven", o. volgende, door hem bijgewoonde anekdote uit het ven te Kassel onder koning Jérôme:

rôme verkeerde in de vreeselijkste ergernis en nijd n de hevigste opgewondenheid, daar zijn keizerlij- roeder — wien het doen en laten te Kassel in alle bij- erheden was ter oore gekomen en die bekend was met ar heerschende weelde, verkwisting, wellustigheid, oosheid en kinderachtige vermaken — hem kortweg, onder eenige komplimenten, eene nieuwe *maîtresse* laten ontnemen. Een bittere zendbrief kwam uit js aan. Daardoor werd Jérôme tot woede vervoerd. wilde hij zijne »regten" doen gelden, liet hij zich eiden tegen Napoleon trotsch op te treden, met eene t van vastberadenheid en zelfstandigheid. Pigault- un (zijn voorlezer), die zijn vorst de moeijelijk bare trekken van de hand zijns broeders had helpen ijferen, kreeg het bevel, een brief aan »Othello"—spot- m, waarmede Jérôme gewoon was zijn keizerlijken eder aan te duiden — op te stellen, waarin boos- ig genoeg, de keizerlijke stijl zoo getrouw mogelijk st worden nagebootst. Met een vurig wraakgevoel et hart, copieerde de koning eigenhandig, woord r woord, wat zijn lector had opgesteld, en aan de aagdste uitdrukkingen van den hoogdravenden, ten ste bijtenden en oneerbiedigen inhoud werd niet syllabe veranderd.

eldra echter werd het blaadje omgekeerd. Generaal p, die zich naar Dantzig begaf, om het opperbevel we- te aanvaarden, kwam te Kassel aan. Met de hem eige- ertrouwelijkheid en ruw uiterlijk, trad hij, zeer plot- g en onverwacht, in groote haast en onaangemeld r den koning. Jérôme was aan een vrolijk maal ten, in gezelschap van de favorite van den dag onderscheidene gunstelingen, een kring, waarin tot ver het onderhoud over de meest alledaagsche en langrijke onderwerpen had geloopen; inzonderheid en er liefdesavonturen ter sprake gekomen. De sche generaal verhaalde den Westphaalschen mo- , dat hij van den keizer, dien hij bij zijn vertrek n zoodanigen staat van toorn, van woede had ge- , dat zijne Majesteit schier de woorden ontbraken, hoogst onaangenamen, voor hem pijnlijken last had vangen. De koning, die den binnentredende dadelijk strakken blik had aanschouwd, verbleekte; een derlinge angst overviel hem: men zag zijn hart slaan, e naauwernood kon hij den generaal toewenken, dat zich zou neêrzetten. In stede van deze, als eere- , een beker wijn aan te bieden, leegde de uit zijne gebragte Jérôme zijn glas in één teug. Na eene e pauze las Rapp de volgende, hier naauwkeurig taalde dagorder, door Napoleon eigenhandig geschre- , voor, en geenszins geheimzinnig, wat toch wel er geschikt ware geweest, maar met krachtige stem, zonder eene uitdrukking van zekere verachtelijke lheid, en terwijl hij vaste blikken op den koning diens omgeving rigtte: »Eigenhandig bevel des keizers. e adjundant, generaal Rapp, zal zich onmiddelijk r Kassel begeven. Hij zal den kommandant der stphaalsche huzaren, Muller, tot zich roepen en zich hem tot den koning begeven, om *dien* in verze- de bewaring te nemen. De koning zal twee maal en twintig uur in arrest blijven. Pigault-Lebrun, psteller van den vermetelen brief, dien onze broe- ons heeft geschreven, wordt twee maanden gevangen t en daarna onder goede en zekere eskorte naar Fran- overgebragt. Wij magtigen generaal Rapp, het open- r gezag hiertoe in te roepen, ingeval men, in gren- looze verblinding, zich tegen de uitvoering van onze elen mogt verzetten".

Een belangrijk proces.

e New-York is thans een belangrijk proces tegen aatschappij van den *Great Eastern* aanhangig, van ke eene schadeloosstelling van niet minder dan 0,000 gevraagd wordt, terwijl de eer der grootste elsche ingenieurs er tevens bij betrokken is. De zaak deze:

et schijnt dat in 1848 een burger uit den Staat New- k, de heer James Elmathan Smith, te Washington oktrooi nam voor eene dubbele volmaking van stelsel van voortduwing, op stoombooten toegepast. e volmaking bestond ten 1o. om de werking der oef met die der raderen te verbinden; 2o. deze sten voor het zwaarte-punt van het schip te tsen. Men moest zoodoende — zeide de heer Smith ene grootere snelheid, eene betere waterlijn en geregelder gang verkrijgen.

a in de Vereenigde Staten zijn oktrooi te hebben omen, schreef hij aan twee groote Engelsche inge- rs, de heeren Brunel en Stephenson, ten einde stelsel aan hunne goedkeuring te onderwerpen hun raad te vragen. Het antwoord dat hij ont- was zóó ontmoedigend, dat hij het zelfs nutte- achtte kosten te maken, ter verkrijging van een ooi in Engeland.

a is het dubbele beginsel, waarvoor de heer Smith, de dokumenten in de hand, de prioriteit der uit- ding eischt, op den *Great Eastern* toegepast, welke r de opgaven van den heer Brunel is gebouwd.

Het feit dier toepassing zou nogtans aan den Americaanschen uitvinder geen regt tegen den *Great Eastern* geven, zoo dit schip niet meer gedaan had dan de haven van New-York binnen te loopen en die weder te verlaten voor de groote vaart. De wet der Vereenigde Staten schenkt in dergelijk geval volle vrijheid aan de vreemde vlag. Maar de pleiziertogt naar Cape May en naar de kusten van Maryland en Virginie veranderen de kwestie te eenenmale. Door in de Americaansche wateren te varen, heeft de *Great Eastern* zich op de kustvaart begeven en valt daardoor onder de bepalingen, die den geoktroijeerden uitvinder in Vereenigde Staten beschermen. De heeren Charles J. Gilbert en Samuel T. Armstrong, cessionarissen van de regten des heeren Smith, hebben thans eene geregelde actie tegen de *Great Eastern* ingesteld, en wel door tusschenkomst van de heeren Abbett en Fuller, de beroemdste advokaten op dit gebied, van New-York.

NEDERLANDSCH GETROKKEN GESCHUT.

(*Ingezonden.*)

Wij willen een enkel woord over het Nederlandsche getrokken veldgeschut zeggen. De kommissie belast met het onderzoek van het fransche stelsel, wist de ondervinding in het buitenland opgedaan, als grondslag van haar onderzoek te bezigen, en kon reeds aanstonds overgaan tot het aanbrengen en beproeven van verbeteringen, met dat gelukkig gevolg, dat zij in betrekkelijk korten tijd en met geringe kosten hare taak volvoerde, waardoor zij, zonder ophef te maken, eene merkbare verbetering aan ons artillerie-materieël tot stand heeft gebragt.

Tot de batterijen getrokken veldgeschut welke gereed zijn, heeft men de gewone bronzen kanons @ 6 ℔ weten te benuttigen, door deze vol te gieten, daarna op het kaliber van 4 ℔ uitteboren en van trekken te voorzien. Dit is uitmuntend gelukt, zoodat weldra onze korte bronzen 6 ℔ geheel door getrokken kanons zullen vervangen zijn; eene verbetering die van zeer veel belang is, omdat het onderzoek bewezen heeft, dat de getrokken 4 ℔ zeer geschikt is tot het aanwenden van granaat-, granaatkartets- en kartetsschoten, en eene bestrijkender baan dan de gewone 12 ℔ oplevert; terwijl de boogschoten eene juistheid hebben, wel niet te vergelijken met de fabelachtige resultaten van het Withworth- en Armstrong geschut, maar waarbij toch de grootste en kleinste schootsverheden op 3000 ellen, uit een tiental schoten, onderling niet meer dan een paar honderd ellen, en gemiddeld ongeveer 100 ellen verschillen; de zijdelingsche afwijkingen blijven op dien afstand beneden de 10 ellen. Bij rolschoten wijken de kogels na elken aanslag regtsaf, waardoor deze schoten niet bijzonder gunstig uitvallen. De juistheid van het schot wordt vooral verkregen door de speelruimte te beperken, zijnde het verschil in middellijn van de ziel en den kogel 1. m. m. Voorts heeft het projektiel 6 voor- en 3 achternokken. Eene kurken tusschenprop, die in de ziel past, en de trekken om den anderen afsluit, werd vroeger bij de proeven gebezigd, doch is gebleken zònder nut te zijn. Wanneer het stuk, bij warm weder, zeer droog is, wordt er nu en dan een weinig water in de ziel gedaan, alvorens te wisschen, waardoor het kruidslijm voldoende kan worden weggeruimd.

Bij het rigten wordt tevens de dérivatie, die het projektiel ten gevolge der rotatie verkrijgt, in aanmerking genomen; daartoe bevindt zich aan den opzet eene dwarsstaaf, welke de vizierkeep bevat en zijdelings verplaatsbaar is, na alvorens op de noodige élevatie te zijn gesteld.

De lading, bij de uitrusting medegegeven, bedraagt 0,54 kilog; doch thans worden proeven genomen, die zeer goed gelukken, met 0,65 kilog. Met goed gevolg zijn ook kartetsen uit het getrokken kanon geschoten. De granaat, met zeer kleine ladingen geworpen, blijft onder 20° élevatie liggen, onder 15' maakt zij nog een kleinen sprong. De élevatien zijn kleiner en de bestreken ruimten grooter dan bij de fransche kanons van hetzelfde kaliber. De voorwagens bevatten 30 granaten, 14 granaat-kartetsen en 8 kartetsen. De granaten wegen 3.75, de granaat-kartetsen 5, de kartetsen ruim 4 kilogr.

In geen der Nederl. of Indische dagbladen heb ik tot nog toe iets aangetroffen over het »*Nederlandsch getrokken geschut.*"

Het komt mij daarom niet onbelangrijk voor, bovenstaand uittreksel van een artikel in den Militaren Spectator, 3e. serie 5 dl. no. 9 (September 1860) der redaktie van den *Javabode* aan te bieden, om het publiek te kunnen bekend maken met de inderdaad gunstige resultaten, die in Nederland met dat geschut zijn verkregen en daardoor de meening weg te nemen, dat men zich aldaar bij onverhoopten oorlog, in dit opzigt niet met zijne vijanden zou kunnen meten.

BATAVIA, 30 November 1860. X[0].

SCHEEPSBERIGTEN.

Straat Sunda Doorgezeild.

DATUM.		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN		NAAR
November	24	Amerikaansch	Suprise	C. A. Raulett jr.	Foochow	2 Nov.	New-York
〃	—	Fransch	Amilie	B. Giraud	Singapore	7 〃	Mauritius pass. de Baillet
〃	—	Engelsch	Kohinoor	Sammi..son	Shanghae	20 Oct.	Liverpool
〃	—	...	Excelsior				
〃	26	Pruissisch	Johanna Wagner	Max F. Wuerst	Batavia	24 Nov.	Falmouth
〃	28	Peruveraan	Westward Flo	A. A aneda	Macao	8 〃	Callao met 670 Chin koelies
〃	29	Amerikaansch	Magi	W. T. Chever	Manila	4 〃	New-York met 1 passagier

Aangekomen schepen te *Batavia*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		AGENTEN.
November	29	Z. M.	stooms.	Merapie kapt. Luit. t/z.	R. L. de Haes	Riouw	25 Nov.	
〃	—	Nederlandsch	schip	Wilhelmina	van Dale	Samarang	24 〃	van Ommeren Rueb & Co.
〃	—	〃	bark	Landbouw	P. A. Kleijnenberg	〃	24 〃	Engelhard & Co.
〃	—	〃	schip	Cornelia Henrietta	de Veer	Amsterdam	30 July	Paine, Stricker & Co.
〃	—	Ned. Indisch	bark	Ellen	F. A. P. Wentholt	Samarang	25 Nov.	B. Kopersmit & Co.
〃	—	〃	〃	Johanna	A. Tholen	〃	20 〃	P. Landberg en Zoon
〃	—	Engelsch	brik	J. C. Ross	Ballard	Cocos Eiland	15 〃	Wilson & Co.
〃	30	Z. M.	stooms.	Soembing luit. t/z. 1 kl.	J. C. Ondraat	Banjermassing	23 〃	
〃	—	Ned. Indisch	〃	Samarang Packet	J. F. Scheel	Cheribon	29 〃	Buijs, Jacobsen & Co.
〃	—	〃	bark	Naim Balhair	Sech Baoesser	Tagal	28 〃	〃

Vertrokken schepen van *Batavia*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
November	29	Nederlandsch	bark	Erasmus	S. van Heisingen	Samarang
〃	—	〃	〃	Odilia Margaretha	J. M. van Geffen	Soerabaija
〃	—	Ned. Indisch	stooms.	Prins van Oranje	S. van Hulsteijn	
〃	—	〃	bark	Kalimaas	Sech Boegies	Cheribon
〃	30	Nederlandsch	〃	Brouwershaven	P. Jansen	Samarang
〃	—	〃	〃	Generaal de Stuers	J. C. Viersma	Soerabaija
〃	—	Ned. Indisch	stooms.	Palembang	H. Kramer	Singapore
〃	—	〃	schoener	Chieftain	J. C. Kruijmel	Billiton
〃	—	Hamburg	bark	Joachim Christian	J. C. Holm	Soerabaija
December	1	Nederlandsch	〃	Valparaiso	A. H. Zwaneveld	〃
〃	—	〃	〃	Helena en Anna	Lupcke	〃
〃	—	Ned. Indisch	stooms.	Banda	Bierings	Billiton
〃	—	〃	schoener	Machmoed	Said Mohamad	Soerabaija
〃	—	Zweedsch	〃	Amalia Maria	Swensson	〃
〃	—	Ned. Indisch	〃	Elise	B. J. Schipper	Lampongs.

In lading liggende schepen te *Batavia*.

VLAG		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Cornelia Heurietta	Jaski	Soerabaija via Samarang	Haager & Schuurman.
〃	〃	Wilhelmina*	van Dale	Nederland	van Ommeren, Rueb & Co.
〃	〃	Cornelia*	J. H. Witt	Amsterdam via Soerabaija	E. Moormann & Co.
〃	〃	Argonaut*	Carst.		Maclaine, Watson & Co.
〃	〃	Rhijnvis Feith*	Lammerts.	St. Davids Eiland	〃
〃	〃	Hebe*	A. H. Kiehl	Nederland	Schimmelpenninck & Co.
〃	schip	Stad Enschede,	M. J. B. Noordhoek Hecht	Samarang	Paine, Stricker & Co.
〃	〃	Cornelia Henriette	de Veer	Soerabaija	〃
〃	bark	Prins Hendrik*	Verloop		B. van Leeuwen & Co.
〃	〃	Macasser	C. M. de Boer		Dümmler & Co.
〃	〃	Eva Johanna*	J. van Bochove		J. Cezard & Co.
〃	schip	Elisabeth en Antoinette	H. A. Besier		B. Kopersmit & Co.
〃	bark	Drie Gezusters.	G. C. Fischer	Tjilatjap	〃
〃	〃	Baltimore	Brakke		〃
〃	schip	Admiraal Tromp	J. van Tubergen		〃
Ned. Indisch	brik	Al Osmanie*	Sech Osman	Cheribon	Buijs, Jacobsen & Co.
〃	stoomb.	Samarang Packet*	J. F. Scheel	Palembang via Muntok	〃
〃	bark	Fathool Main*	Sech Bamasmoes	Cheribon en Tagal	〃
〃	〃	Ydroesie*	Sech bin Bakir		〃
〃	〃	Joedoel Barie*	Sech Bilfagie		〃
〃	〃	Borneo*	Go Banhok		B. J. Jacobs.
〃	〃	Banal Gair*	Said Asegaf	Soerabaija	〃
〃	〃	Faidool Rachman*	Said Ba-alie	Samarang	〃
〃	schip	Maria Henriette*	J. de Winter	Samarang	B. Kopersmit & Co.
Oldenburg	bark	Gottorp*	R. Bergfeldt		E. Moormann & Co.
Zweedsch	bark	Trio*	Tragardh	Kanaal	C. Bahre & G. Kinder.
Hamburg	brik	Christan*	Binder		〃
〃	bark	Georg Henrich*	Schmidt		Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.
Brem	〃	Thusnelda*	Meijer	Nederland	Busing, Schröder & Co.

De Particuliere schepen zijn aangeduid met een*

Aangekomen schepen te *Samarang*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	DATUM.	VAN
November	16	Nederlandsch	bark	Het Goede Vertrouwen	D. J. Kraan	10 Nov.	Batavia
〃	—	〃	schip	Johannes Christiaan	C. van Heemstede	4 〃	〃
〃	—	〃	bark	Bezoekie	W. H. Rusman	6 〃	〃
〃	—	Ned. Indisch	〃	Ing Hoat	Kwee Koga	22 Oct.	Riouw
〃	17	Nederlandsch	〃	Jacobus	J. J. v Loon	10 Nov.	Batavia
〃	—	Ned. Indisch	stooms.	Ambon	W. Vogel	16 〃	Soerabaija
〃	—	〃	bark	Fathool Manan	Sech Bargebeh	25 Oct.	Riouw
〃	—	〃	brik	Salim	Sech Bahasoan	15 Nov	Japara
〃	18	Nederlandsch	schip	Wilhelmina	D. van Dale	16 〃	Tagal
〃	—	〃	bark	Landbouw	P. Kleijnenberg	15 〃	Cheribon
〃	—	Ned. Indisch	〃	Kasbal Hair	Said Segaf	9 〃	Sumanap
〃	20	Nederlandsch	〃	Grootmeester Nationaal	A. J. Giesse	15 〃	Batavia
〃	—	Ned. Indisch	〃	Baboel Hair	Sech Bahawaris	5 〃	Padang
〃	—	〃	brik	Passekan	Jo Tjing Goan	16 〃	Tagal
〃	21	〃	stooms.	Oenarang	S. van Hulstijn	20 〃	Soerabaija
〃	—	Nederlandsch	bark	Walcheren	D. H. v. der Heide	16 〃	Batavia
〃	—	Ned. Indisch	〃	Fathool Madjit	Said Asegaf	14 〃	Sumanap

Vertrokken schepen van *Samarang*.

DATUM		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
November	15	Nederlandsch	schip	West Kapelle	A. B. Crucq	Soerabaija
〃	17	〃	bark	Zeenimph	Graadt van Roggen	Tagal
〃	—	Ned. Indisch	stooms.	Oenarang	S. van Hulstijn	Soerabaija
〃	18	Nederlandsch	schip	Jedo	W. van der Hoeven	Batavia
〃	—	Ned. Indisch	stooms.	Ambon	W. Vogel	〃
〃	20	〃	brik	El Ijesser	Said Aboebakar	Soerabaija
〃	—	〃	bark	Tjan Goan	Sie Ik Hiem	Rembang
〃	12	〃	stooms.	Oenarang	S. van Hulstijn	Batavia

In lading liggende schepen te *Samarang*.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	
Nederlandsch.......	bark	Zeelust..........	J. A. Knaap..........	Nederland..........	B. Kopersmit & Co.
"	"	Catharina Maria..........	A. F. Schuchard..........	Nederland..........	Mac Neill & Co.
"	"	Grootmeester Nationaal..........	A. F. Giesse..........	Nederland..........	Dorrepaal & Co.
"	schip	Vooruit..........	W. C. Kool..........	Nederland..........	"
"	bark	Johannes Christiaan..........	C. van Heemstede Obelt..........	....	v. den Broek & Veeckens.
"	"	Bezoekie..........	W. H. Rusman..........	Nederland..........	Dorrepaal & Co.
"	"	Jacobus..........	J. J. van Loon..........	....	van Maanen & Co.
"	schip	Wilhelmina..........	D. van Dale..........	Nederland..........	Dorrepaal & Co.
"	bark	Goede Vertrouwen..........	D. J. Kraan..........	....	C. Damnitz & Co.
"	"	Landbouw..........	P. A. Kleijnenberg..........	Nederland..........	"
"	"	Walcheren..........	D. H. van der Heide..........	Nederland..........	Mac Neill & Co.
Ned. Indisch.......	brik	Srie Nagara..........	Ietje Kandhar..........	....	Gezagvoerder.
"	schoener	Maria Catharina..........	Boeijen Tenga..........	Padang..........	"
"	brak	Wilhelmina Cox..........	F. H. Reisiger..........	....	Dorrepaal & Co.
"	"	Sara Eleonora..........	D. Schuijmer..........	Batavia..........	"
"	"	Ellen..........	F. A. P. Wentholt..........	Batavia..........	B. Kopersmit & Co.
"	brik	Passekan..........	Jo Tjing Goan..........	....	Gezagvoerder.
"	b. rk	Fatheol Moebarak..........	Mohamat Said..........	Bandjermassing..........	"
"	"	Fatheol Manam..........	Sech Alie Rezyebeh..........	....	"
"	"	Kiem Tiang Hoat..........	Tan Hoh Tjoan..........	....	"
"	"	Kasbal Hair..........	Said Segaf..........	....	"
"	"	Burnham..........	Go Djiugang..........	Singapore..........	"
"	"	Baboel Hair..........	Sech Abdulla Bahawaris..........	....	"
"	brik	Salim..........	Sech Abdulla Osman..........	Soerabaija..........	"

Aangekomen schepen te *Indramaijo*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Nov.	15	N. Ind.	schoen.	Hongoan..........	Lim Kweesoeij	Poeloe Laut.
"	19	Ned.	schip	Dionijsia Catharina...	v. d. Sprenkel	Batavia.
"	24	"	"	Amazone..........	J. Abbink....	Soerabaija.

Vertrokken schepen van *Indramaijo*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Nov.	16	N. I.	brik	Tartaf..........	Tan Ingpan...	Samarang

Aangekomen schepen te *Cheribon*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Nov.	16	N. I.	bark	Inggoan..........	Tan Djinho...	Samarang
"	17	Zweed.	schoen.	Carin..........	Malten..........	Batavia
"	19	N. I.	bark	Soeijgoan..........	Tio Tingkiat..	Riouw
"	—	"	"	Tekaing..........	Oug Baunsoeij	Batavia
"	21	"	"	Al Aloewie..........	Sech Smeer...	Sumanap
"	—	Ned.	"	Makasser..........	C. M. de Boer	Batavia
"	22	N. I.	"	Kimwan..........	Lie Tjiu-Ing.	Riouw
"	—	"	brik	Nasserie Madjit..........	Said Segaf...	Pekalongan
"	—	Ned.	bark	Herman..........	Velthoven....	Batavia
"	—	Frans.	schip	Mascate..........	Gifflat..........	Singapoer
"	24	N. I.	"	Aesah..........	Matahak......	Riouw

Vertrokken schepen van *Cheribon*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Nov.	20	Frans.	schip	Alphonse N. Cezard..	Bozes......	Samarang
"	—	N. I.	bark	Soeijgoan..........	Tio Tingkiat..	Rembang
"	21	"	"	Al Aloewie..........	Sech Smear....	Sambas
"	—	Ned.	"	Makasser..........	de Boer..........	Batavia
"	23	"	"	Anna..........	Bok..........	Samarang.

Aangekomen schepen te *Tagal*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Nov.	15	N. I.	bark	Esperanza..........	Tjoa Tjiangboğ	Riouw
"	17	"	"	Bientang Anam..........	J. Steendam..	Samarang
"	19	"	"	Naim Balgijer..........	Sech Baoesir...	Sumanap
"	—	Ned.	schip	Burgem. v. Middelb.	K. Hoek.....	Batavia
"	—	"	"	Zeenimph..........	Graadt v. Rog.	Samarang
"	22	N. I.	bark	Soeigoan..........	Tio Tingkiat..	Cheribon

Vertrokken schepen *van Tagal*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Nov.	2	N. I.	bark	Ing Goat..........	Kwee Koga...	Grissee
"	16	Ned.	schip	Wilhelmina..........	D. van Dale..	Nederland
"	—	"	brik	Jacqueline en Elize...	J.H. Krukkenb	"
"	—	N. I.	"	Pasekan..........	Io Tjing Goan.	Samarang.
"	23	"	bark	Naim Balgijer..........	Sech Baoesir...	Songkawang
"	—	"	"	Soeigoan..........	Tio Tingkiat..	Rembang
"	—	"	"	Bintang Anam..........	J. Steendam..	Riouw

Aangekomen schepen te *Pekalongan*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Nov.	14	N. I.	brik	Joesrool Karim......	Said Aboeb...	Indramaijo.
"	16	"	bark	Atiat Toolbarie......	Said Alijdroos.	"
"	22	Ned.	bark	Twee Cornelissen.....	J. C. Kreije...	Batavia
"	24	N. I.	"	Batavia..........	Oeij Soewio....	Samarang

Vertrokken schepen van *Pekalongan*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Nov.	12	N. I.	bark	Batavia..........	Oeij Soewio...	Samarang
"	27	Ned.	"	Maria Catharina.....	J.A.F. Bertrand	Nederland
"	19	N. I.	"	Johanna..........	A. Thelen......	Batavia

Aankomen schepen te *Grissée*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Nov.	17	N. I.	bark	Hoksing..........	Liem Tiangsing	Soerabaija...
"	22	"	"	Ati djator Bachman..	Sech Bauseer..	Samarang...
"	—	"	schoen.	Kiem Tjiat Tjiang....	To Ingliang....	Riouw.......

Vertrokken schepen van *Grissée*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Nov.	19	N. I.	bark	Johanna..........	A. Tholen......	Batavia......

Aangekomen schepen te *Rembang*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Oct.	15	N. I.	bark	Java..........	J. Worthington	Batavia
"	16	"	schoen.	Hong Goan..........	Tjoa Liokpoen	Grissee
"	26	"	brik	Soedul Barie..........	Said Aldjoefri	Batavia
Nov.	7	"	schoen.	Hong Goan..........	Tjoa Liokpoen	Grissee

Vertrokken schepen van *Rembang*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Oct.	16	N. I.	bark	Java..........	J. Worthington	Soerabaija
"	23	"	schoen.	Houg Goan..........	Tjoa Liokpoen.	"
"	27	"	brik	Soedul Barie..........	Said Aldjoefrie	"

Aangekomen schepen te *Probolingo*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Nov.	12	Ned.	schip	Nieuwland..........	P. G. Fett...	Soerabaija

Aangekomen schepen *van Banjoewangie*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Nov.	6	Ned.	bark	Amicitia..........	D. Graaf......	Probolingo
"	—	Eng.	"	Swan..........	J. M. Craig...	Ampenan

Vertrokken schepen van *Banjoewangie*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GAZAGV.	NAAR
Nov.	4	Ned.	bark	Brederode..........	L. Kruijmel	Rotterdam.
"	7	Eng.	"	Swan..........	J. M. Craig	Makasser
"	9	Ned.	"	Amicitia..........	D. Graaf	Amsterdam.

Aangekomen schepen *te Tjilatjap*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Oct.	21	Ned.	bark	Sophie Amelia..........	C. van Veen..	Batavia
Nov.	8	"	"	Pollux..........	Cruijs..........	"

Vertrokken schepen van *Tjilatjap*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Oct.	18	Ned.	bark	Whampoa..........	Buten..........	Rotterdam
"	30	"	"	Kijkduin..........	Oldendorp.....	Amsterdam

Aangekomen schepen te *Bezoekie*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Nov.	6	Ned.	schip	Salatiga..........	Biesthorst.....	Soerabaija.

Vertrokken schepen van *Bezoekie*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Nov.	6	Ned.	schip.	van Oldenbarneveld.	Forlij Duwel..	Panaroekan.

Vertrokken schepen van *Sumanap*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Nov.	6	N. I.	schoen.	Atiat Tilmaula.......	Mohamat.....	Bali.
"	—	"	brik	Banda Balhaer.......	Sech Oemb...	Benkoelen.
"	7	"	bark	Fathul Joesoor.......	Said Aldjuffrie	Pontianak.
"	9	"	"	Kas Balhaer.........	Said Asegaf..	Samarang.

Marktprijzen.

Te BATAVIA, den 29 November.

BENAMING DER GOEDEREN.	VAN (PRIJZEN)	TOT (PRIJZEN)	AANMERKINGEN.
Arak.......... ℔ legg.	55.—	....—	afgedaan.
Casia, Vera..........	......	......	niet aan de markt.
Cubeben..........	58.—	......	te Sam. afg. voor ger.
Cochenille..........	65.—	......	zonder afdoeningen.
Klapper Olie..........	22.—	23.—	tamelijke voorraad.
Gom Elastiek.......... ℔ pic.	95.—	100.—	schaars.
,, Benzoin..........	55.—	120.—	nominaal.
,, Dammar.......... ℔ pic.	22.—	23.—	verkoopen.
Gutta Percha..........	......	......	zonder voorraad.
Rotting, Banjermassing.......	7.75—	8.50..	verkoopen.
,, Padang..........	6.—	......	ger. voorr.
Sandelhout..........	......	......	niet aan de markt.
Tin..........	......	......	niet aan de markt
Foelie N°. 1..........	50.—	......	aangeboden.
Huiden, Koe..........	3.—	4.—	gevraagd.
,, Buffel.......... ℔ st	3.—	3.75	gevraagd.
Kruidnagelen.......... ℔ pd.	25.87	......	
Koffij, Java..........	34.—	35.50	verkoopen.
,, Padang..........	......	......	niet aan de markt.
Notenmuscaat No. 1..........	80.—	......	zonder handel.
Indigo..........	4.15	......	schaars,
Peper, zwarte..........	19.—	21.—	afgedaan.
,, witte..........	40.—	......	voorraad gering.
Sapanhout, Manila in Entrep.	6.—	......	zonder vraag.
,, Java.......... ℔ pic.	3.—	4.—	zonder handel.
Suiker No. 16..........	15.50	16.—	afgedaan.
Rijst, Indramaijoe met zakken.	......	......	oogst verkocht.
« Witte Batavia 1e kwalit.	170.—	180.—	voorr. gering.
« ,, ,, 2e ,,.....	140.—	150.—	«
« Carga..........	125.—	130.—	«

Wisselkoers. Op Nederland 6/m. 103 @ 104% Op Engeland 6/m Z 11 1/8 per £. Op China 2.70 per doll. Op Singapore *f* 2,71 @ 2.72 per doll. nominaal. op Calcutta, *f* 118. per 100 Cs. Rs. — Gouvernement pari. Factorij der N. H. M. 101% N. Souvereings *f* 12.95 o. ducaten *f* 7,20, n. ducaten *f* 6,25.

Vrachten.

HOLL. *Eva Johanna f* 75,— voor Suiker, *f* 70,— voor Rijst en *f* 100,— voor Arak, te Tagal, Cheribon en hier te laden naar Rotterdam. *Generaal de Stuers f* 75,— voor Suiker en *f* 110,— voor Arak, van hier, Soerabaija en Pasoeroean naar Rotterdam. *Brouwershaven* laadt Suiker @ *f* 75 en *f* 80,—, Koffij @ *f* 65,— van hier, Samarang en Pasoeroean naar Rotterdam. *Minister Pahud* bekwam *f* 70,— voor Rijst alhier, en *f* 70,— voor Koffij en *f* 80,— voor Suiker van Samarang naar Rotterdam. *Amsterdam* laadt gedeeltelijk voor eigenaars rekening en bekwam vracht @ *f* 82,50 voor Suiker, op de kust in te nemen naar Amsterdam. *Helena en Anna f* 80,— voor Suiker en *f* 70,— voor Rijst van Soerabaija en Pasoeroean naar Rotterdam. *Cornelia f* 77,50 voor Suiker en *f* 85,— voor ligte goederen alhier, *f* 80,— voor Suiker en *f* 115,— voor Arak van Soerabaija naar Amsterdam. *Willem Kroonprins der Nederlanden* werdt te Soerabaija opgenomen @ *f* 80,— voor Suiker aldaar te laden en *f* 85,— te Probolingo in te nemen naar Amsterdam. *Maria Catharina f* 80,— voor Suiker en *f* 115,— voor Arak van Soerabaija naar Amsterdam. *Argonaut f* 80,— voor Suiker en *f* 70,— voor Thee van hier naar Amsterdam.

ENG. *Alcyone* werdt te Soerabaija opgenomen @ £ 2,— ℔ ton naar Sydney en terug met kolen @ 16/– ℔ ton. *Crouch Brothers* £ 3.17.6 voor Suiker en £ 3.10,— voor Koffij van Soerabaija naar het Kanaal om orders. *Exact* @ £ 3 17.0 voor Suiker van Soerabaija naar het Kanaal om orders.

HAMB. *Elbe* £ 3,— voor Rijst van Indramaijo naar Hamburg of Bremen.

ZW. *Mary* £ 3.17 voor suiker van Soerabaija naar het kanaal om orders. *Henriette* neemt tot geheime koers een lading Suiker in, te Cheribon en Pasoeroean naar het Kanaal om orders, *Amalia Maria* neemt Suiker in @ £ 3,15— naar Londen, Hamburg of Bremen, £ 4,2,6 naar Amsterdam, Rotterdam of Antwerpen, £ 4,10. naar Gottenburg, £ 4,15. naar Stockholm en £ 5. naar Abo, Helsingfors of Kroonstadt.

De *Watergeus* heeft in Straat Banka aan de grond gezeten en ter oorzake daarvan een 4000tal schuitjes Tin over boord moeten werpen.

Handelsberigten.

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA,

van 25 tot 28 November 1860.

Aanvoer.

Van de Lamponge per N. I brik *Elise*, gez. Schipper, agt. Landberg, Bezoet de Bie en co.

100 ps. balken, *Gezagvoerder*.

Van Koetei per N. I. bark *Borneo*, gez. Go Banbek.

50,000 boss. rotting, 82 pic. was, *Gezagvoerder*.

Van Amboina per Ned. schip *Erasmus*, gez. van Heiningen, agt. Busing, Schröder en co.

2 paarden, *Agenten*.

Van Rio Grande per Bremer Schoener *Willy*, gez. Hageman, agt. Busing, Schröder en co.

1 partij steenkolen, 150 vn. bier, *Onde*.

Van China per Ned. bark *Prins Hendrik*, gez. Verloop, agt. B. van Leeuwen en co.

250 roll. vloermatten, 2 kn. zijdengoederen, *Cassalette en co*.
80 stell. koffers, 2 kn. grasteenen, *C. Bahre en G. Kinder*.
80 pott. verf olie, 4 kn. papier, *Tiedeman en van Kerchem*.
100 pott. verf olie. *Jacometti en co*.
2 kn. Chin. goederen, 1 do. eau de cologne, 2 do zijdengoederen, 11 do. paijongs, 5 do. lamppitten, 1 do. vermilioen, 1 do. indigo, 2 do. gedr. vruchten, *Haager en Schuurman*.
1 kt. koperwerk, 1 do. diversen, *Hoa Lok*.
8 kn. vuurwerk, 1 do glaswerk, 2 coll. geneesmiddelen, *Wan Siongseng*.
5 kn. kramerijen, 3 do. vuurwerk, 1 do. diversen, 2 pakk. thee, *Liong Soeij Heng*.
21 kn. josteeks, *Shiong San*.
3 kn. glaswerk, 1 do. poeder, 10 do. tabak, 20 do. kammen, 4 do. schoenen, 4 do. paijongs, 2 do. diversen, 8 do. goud papier, 2 do. indigo, 1 do. eetwaren, *Koe Kongtjaij*.

Van Macasser per Ned. bark *Macasser*, gez. de Boer, agt. Dümmler en co.

1 piano *Jonker en Zuur*.
11 pakk. was, *Lie Kwiesing*.
936 koij. milit. goederen, *Gouvernement*.
100 paarden, *B. Kopersmit en co*.
2101 pic. koffij, *J. Cezard en co*.

Uitvoer.

Naar Nederland via Samarang per Ned. schip *Erasmus*, gez. van Heini agt. Busing, Schröder en co.

200 pic. rotting, *Agenten*.

Naar Nederland via Soerabaija per Ned. schip *California*, gez. de W agt. Tuison, Hunt en co.

De aan boord gebleven lading van Engeland.

50 vn. meel, uit entrep. *G. Buijn en co*.
30 kn. wijn, *L. Platon en co*.
17 bn. drills, 2 kn. modewaren, *Wilson en co*.
36 coll. gouv. goederen, *Gouvernement*.

Naar Amerika via Padang per Amerik. schip *Cyclone*, gez. Ingers agt. Dümmler en co.

8 vn. meel, 11 do vleesch, *Aan boord gebleven lading*.
2408 pic. suiker, 1879 do. rotting, *Purvis en co*.
1 kn. naturalien, *Paine, Stricker en co*.
20 kn. tabak, uit entrep. *Agenten*.

Naar Nederland via Samarang per Ned. schip *Eduard Maria*, gez. Remmers, agt. Busing, Schröder en co.

90 pic. rotting, 350 do. tin, *N. H. M*.
7 vn. vleesch, uit entrep. *Metzendorff, Wilmans, Ruijs en co*.
7 vn. vleesch, 7 do. spek, uit entrep. *van Ommeren, Rueb en co*.
3 vn. meel, uit entrep. *Cassalette en co*.

Naar Nederland via Tagal per Ned. schip *Tonia*, gez. Zeeman, agt. Metzendorff, Wilmans, Ruijs en co.

3816 pic. suiker, 232 do. rotting, 250 ℔ cochenille, *J. Cezard en co*.
15 kn. cognac, *L. Platon en co*.
7 blikk. verf, 2 kn. paijongs, *Landberg en Zoon*.
20 led. leggers, *B. Andreas en co*.
123 ½md. bier, 55 hammen, 195 saucijs de bologne, 5 ps. ger. vleesch, medicijnen, 1 pak boeken, 1 kt. zilverwerk, *Metzendorff, Wilmans, Ruijs*
10 kn. en 2 vn. bier, 5 do. bitter, 2 do. terpentijn olie, 5 md. min. 3 kn. glaswerk, 1 do. beddetijk, 1 do. woll. dekens, 1 do. blikwerk, lijn olie, 4 vs. spijkers, 1 kt. porceleinwerk, 3 vs. azijn, 1 kt. lak *Pryce en co*.
10 vs. menie, 12 do. loodwit, 10 keld. lijnolie, 1 vt. krijt, *Pesch*.
2 kn. provisien, *Aan boord gebleven lading van Nederland*.

Naar Nederland per Ned. schip *Kosmopoliet*, gez. Bouten, agt. B. Kopersmit en co.

550 pic. tin, 160 do. rotting, 4042 do. koffij, 9208 do suiker, *lading van* *Biesbosch, Agenten*.
2 pic. gutta percha, *Schimmelpenninck en co*.

Naar Nederland per Ned. schip *Geertje Maria*, en gez. Kruijt, agt. B. Kopersmit en co.

130 pic. rotting, 6004 do. suiker, 6163 do. rijst, *Agenten*.
532 pic. suiker, *Pitcairn, Syme en co*.

Naar Nederland via Samarang per Ned. schip *Davo*, gez. Wijtenh agt. Schimmelpenninck en co.

69 pull. lijnolie, *Gezagvoerder*.
100 pic. rotting, *N. H. M*.
2 vn. vleesch, uit entrep. *Dümmler en co*.

Naar Bremen via Indramaijo per Hamb. schip *Elbe*, gez. Muhlenre agt. Busing, Schröder en co.

70 pic. rotting, *Agenten*.

Naar Padang via Samarang per N. I. bark *Padang Pandjang*, gez. Snijder, agent Lim Hoa.

1290 coll. Chin. goederen, *Aan boord gebleven lading*.
800 kn. thee, 4 pakk. papier, 150 pic. dammer, 1 kt. zijde, 7 do. p 59 pakk. gadoengs, 5 vn. verf olie, 88 do. stalenpannen, 2800 ps. 16/m. metselsteenen, *Lim Hoa*.
2 kn. diversen, 1 lessenaar, 1 do. Chin. medicijnen, 207 do. thee, 2 do. *Wilson en co*.
690 kn. thee, 3 do. vuurwerk, 2 do. Chin. speelgoed, 2 do. papier, speelgoed en glaswerk, 3 vn. spiegeltjes, *Koe Kongtjaij*.
200 zakk. tarwe, 45 do. anijszaad, 65 pakk. lijnolie, 48 zakk. poetjo pakk. goeniegaren, 100 zakk. salpeter, *Gasper en co*.
140 bn. drills, *E. Moormann en co*.

Naar Makasser via Grissee per N. I. bark *Faid Alim*, gez. Sech Lach

2 kn. salemporis, 7 do. shirtings, 6 do. madapoll., 2 do. garen, uit *Pitcairn, Syme en co*.
15 kn. manufact., 10 pijp. bier, 4 kn. meubelen, uit entrep. *van O Rueb en co*.
20 kn. wijn, 2 do. eau de cologne, uit entrep. *Haager en Schuurman*.
5 vn. en 1 kt. ijzerwerk, uit entrep. *Landberg, Bezoet de Bie en co*.
75 ks. likeuren, 11 kn. manufact., uit entrep. *E. Moormann en co*.
19 vn. arak, *Lie Kwiesing*
1454 keld. arak, *Wilson en co*.
100 ks. cognac, 870 keld. en 105 legg. arak, 24 vn. meel, 2 pijp. 4 kn. stoelen, 1 bl. kurken, 4 kn. ijzerwerk, 1 do. dekens, 2 do. l 1 do. glaswerk, 1 do. en 2 coll. provisien, 6 blikk. emmers, *Cassalette*
60 bs. garen, uit entrep. *C. Bahre en G. Kinder*.
2 kn. diversen, 3 pakk. schoenen, 3 kn. rozewater, 253 fl. olietaiten, [illegible]
1 [illegible]

AAN- EN UITVOER TE SOERABAIJA,

van den 13 tot 20 November 1860.

Aanvoer.

Van Cardiff per Ned. schip *Maria Catharina*, gez. H. C. de Bos.

900 tonn. steenkolen, 200 vn. teer, *P. Kervel en co*.

Van Hamburg via Batavia per Hamb. schip *Louise*, gez. J. H. O. Me

288 coll. koopmanschappen, 5 kn. wijn, 100 tonn. steenkolen, 739 115 bosd. ijzer, 15 kn. ijzerwerk, 50 do. medicijnen, 30 tonn. led. leggers, 225 kaphouten, *Mathieu, Ebbs, Ruijs en co*.
61 coll. koopmanschappen, *P. Kervel en co*.
1 kt. manufact., *R. Schlmacher*.
9 kn. provisien, *Order*.

Van de Moluccos per N. I. stooms. *Menado*, gez. Couteren.

220 pakk. was, *B. Kopersmit en co*.
1 kt. manufact., *J. F. van Leeuwen en co*.
1 kist, *Tromp*.
1 kist, *C. F. Damwijk*.
1 trommel, *Loth*.
35 tross. goemoetie touw, *W. Cores de Vries*.
1 kist en 1 kelder *Henner*.
1 kist, wed. *Arriens*.
1 pak *W. Vogel*.
50 pic. was, 5 do. koffij, *W. H. Nasch*.

Uitvoer.

Naar Padang en Nederland per Ned. schip *Acadia*, gez. G. Greefk

3001,26 pic. suiker, 605 do. kopergeld, 80 do. rotting, *N. H. M*.

Naar Balie per N. I. bark *Hingtbaij*, gez. Baker.

4 kn. gedr. katoen, *Fraser, Eaton en co*.
2 kn. opium, *Tan Bindjang*.

Naar Nederland via Pasoeroean per Ned. *Joan Melchior Kemper*, gez. S. K. Salm.

100 pic. kadranghout, 659 st. koehuiden, 180 pic. casia fistula, 60 do. 2504 do. suiker, *McLennan en co*.

Naar Nederland via Probolingo per Ned. schip *Billiton*, gez. H. ten Zeldam van Gansewijk.

47 pic. rotting, 501 do. suiker, 2000 do. koffij, 300 do. noten, 356 do. geld, *N. H. M*.

Naar Nederland via Probolingo per Ned. schip *Johanna Geertruida*, gez. P. Fiens.

198 pic. indigo, 200 do. noten, 20 do. foelie, 46 do. kaneel, *N. H. M*.

Aangekomen Passagiers te Batavi

van 27 tot 29 November 1860.

Met het Ned. schip Cornelia Henrietta, Kapt. de Veer, de hh. Kes Spiering en mejufvr. van Leijveld van Amsterdam.

Met de N. I. stoomb. Samarang Packet, Kapt. J. F. Schesl, de hh. Visscher van Gaasbeek, 1ste Luit. Oppel en Z. M. troepen van Cheribon

Met de N. I. bark Ellen, Kapt. F. A. P. Wentholt, de heer Abrah Melverda van Samarang.

Met de Eng. brik J. C. Ross, Kapt. Ballard, de heer Mr. Tjarda va kenburgh van de Kokos Eilanden.

Vertrokken Passagiers van Batavi

van 27 tot 29 November 1860.

Met het N. I. stooms. Palembang, Kapt. H. Kramer, de hh. H. Lijen, D. H. Schröder, G. T. Luigi, A. di Lorenz van Pillegrine, J. L. Bras en dechter, Mevr. J. Kruisinga naar Singapore via Muntok en

Van elk in deze courant voorkomend artikel, dat geen nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwo voor de wet. H. M. VAN D

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP TE BATAV